

1. INNLEDNING

Fylkeskommunedirektøren gir i rapporten sin vurdering av fylkeskommunens måloppnåelse og økonomiske status ved utgangen av 1. tertial og årsprognose for 2021.

Rapporteringen pr. 1. tertial til fylkestinget følger kommunelovens krav om rapportering knyttet til økonomi og finansforvaltning og vedtatt «Plan- og styringssystem» for Innlandet fylkeskommune.

1.1 Måloppnåelse

Det har vært jobbet godt i fylkeskommunen i 1. tertial, og fylkeskommunen vil oppnå gode resultater på de fleste områder også i 2021. Pga. smitteverntiltak er det aktiviteter som må settes på vent. Det er fortsatt behov for endringer og tilpasninger i fylkeskommunens tjenestetilbud, men organisasjonen ser ut til å ha tilpasset seg situasjonen i større grad.

Likevel gir kombinasjonen av oppdragsmengde, koronapandemien, etablering av Innlandet fylkeskommune, samt turnover og utskifting av personale noen utfordringer. Dette påvirker f.eks. saksbehandlingstid, dialogen på tvers både internt og med andre og utviklingsoppgaver. Det rapporteres i større grad om slitasje blant ansatte som arbeider hjemmefra.

Enkeltresultater fra 1. tertial:

- Det er gjennomført 606 fag- og svenneprøver for lærlinger pr. 1. tertial 2021. Ingen av de planlagte prøvene for lærlinger med kontrakt har blitt avlyst.
- For tannhelsetjenesten er det totale etterslepet på 11 % ved utgangen av 1. tertial. Dette er en halvering av etterslepet og viser at klinikkene er i ferd med å hente inn konsekvensene fra 2020.
- Markedsplanen for Innlandstrafikk er fullført. Denne vektlegger informasjonsarbeidet og markedsføringen for å fremme bruken av kollektivtransport etter pandemien.
- Det er gjennomført medarbeiderundersøkelse med, i all hovedsak, god score.

1.2 Økonomisk status og prognose

Det er alltid usikkerhet forbundet med økonomiske prognoser. For 2021 gjør fortsatt koronapandemien dette komplisert da det er usikkert hvilke aktiviteter som kan gjennomføres og på hvilken måte de gjennomføres.

Samlet vurderes det at fylkeskommunen totalt sett vil holde seg innenfor vedtatt ramme ved årets slutt og økonomisk balanse. Usikkerhetsfaktorer er knyttet til både kompensasjoner fra staten ifb. pandemien, men også om hvordan en større åpning av samfunnet kan påvirke aktiviteten.

Det er også fortsatt et svært lavt rentenivå og skatteinngangen er lavere enn budsjettet per april. I revidert nasjonalbudsjett anslås det imidlertid merinntekter på skatt på årsbasis for kommunesektoren pga. høyere sysselsetting og lønnsvekst. Høyere lønnsvekst gir også økte pensjonsutgifter for 2021.

Nåværende finans- og gjeldsforvaltning vurderes å ha en lav risikoprofil og likviditeten er fortsatt god.

2. MÅLOPPNÅELSE

2.1 Kompetanse

2.1.1 Tilrettelegge for kompetanseutvikling tilpasset regionens behov

Utvikle en fremtidsrettet regional kompetansepolitikk på bakgrunn av et omforent kunnskapsgrunnlag i samarbeid med regionalt partnerskap

Tilgang på tilstrekkelig og relevant arbeidskraft er en forutsetning for innovasjon, omstilling og verdiskaping. Derfor er fokus på bedre samsvar mellom etterspørsel og tilbud på arbeidskraft, og på at regionene får dekket sitt behov for oppdatert faglært arbeidskraft. Fylkeskommunen styrer dimensjoneringen av fag- og yrkesopplæringen i samarbeid med partene i arbeidslivet, og tar hensyn både til nasjonale mål, søkerens ønsker og behovet innlandssamfunnet har for ulike typer videregående opplæring.

Det er forventninger til at det nyetablerte regionale *Kompetanseforum Innlandet* vil bidra med et godt kunnskapsgrunnlag til de lokale kompetanseforumene for framtidige satsinger.

Bidra til utvikling av gode og relevante kompetansetilbud i Innlandet

Lokale og regionale yrkesfagnettverk er under etablering.

Innlandet fylkeskommune har gjennom regionale kompetanseforum i Karriere Oppland og nettverkene til Senterne for voksnes læring (SVL) i tidligere Hedmark en løpende dialog om hva slags kompetanse regionene har behov for innen fagbrev og fag-/høgskolekompetanse. Både den politiske- og administrative delen av nettverkene, samt lokale bedrifter har arbeidet for etablering av etterspurte fagretninger og studier. Flere karrieresenter er godkjente kursleverandører av "Kompetansepluss - Kompetansetiltak i bedrift". Under pandemien har det vært mindre interesse for dette, og det har ikke vært gjennomført opplæringstiltak innenfor ordningen våren 2021.

Det er et stort regionalt engasjement for å opprettholde desentralisert sykepleierutdanning og for etablering av vernepleierutdanning. Karrieresentrene og SVL tilbyr fag til generell studiekompetanse som komprimert opplæring tilpasset voksne. Det legges til rette for opplæring i utdanningsprogram som er relevante i bostedsregion og tilpasset voksne deltakere. Videre fortsetter fylkeskommunen å møte etterspørselen etter lokal tilrettelegging for opplæring i barne- og ungdomsarbeiderfaget, apotektekniker og helsesekretær.

Innenfor yrkesfagene tilbys bl.a. "vekslingsmodellen", en modell der kandidatene får realkompetansevurdering og opplæring i deres "restopplæringsbehov". Fylkeskommunen gjennomfører også opplæring for kandidater som ønsker fagbrev gjennom praksiskandidatordningen. Voksnes læring har stor pågang og etterspørsel fra kommuner og bedrifter som ønsker å tilrettelegge for *Fagbrev på jobb* for sine ansatte.

Under koronapandemien har det vært tett samarbeid med NAV og bedrifter for å tilrettelegge gode opplæringsarenaer for ledige og permitterte. Overførte statlige midler til Utdanningsløftet har ført til økt aktivitet og fokus på innbyggernes behov for gode og relevante kompetansetilbud. Det er gjennomført karriereveiledningssamtaler både for grupper og enkeltindivider for å styre kompetansevalg inn mot arbeidskraft behov i regionen.

2.1.2 God kvalitet og høy gjennomføring i videregående opplæring

Elevene skal i størst mulig grad få realisert sitt læringspotensial

Fagfornyelsen er under implementering. For at elevene i størst mulig grad skal få realisert sitt læringspotensial er det viktig at fagmiljøene jobber godt med nye læreplaner og bidrar med god

underveisvurdering. Det har vært avholdt egne skoleledersamlinger knyttet til fagfornyelsen og opprettet fagnettverk innenfor fellesfag og de ulike utdanningsprogrammene. Samarbeidet med Høgskolen i Innlandet er forsterket gjennom den statlige satsningen *Desentralisert kompetanseutvikling* (Dekomp).

Kompetanseutviklingsplan for yrkesopplæringen skal bidra til å tilrettelegge, utvikle og prioritere utviklingstiltak innen fag- og yrkesopplæringen. Generelt gjennomføres opplæringstilbud på ulike nivåer avhengig av søkerens kompetansenivå ved inntak. Spesielt innenfor yrkesfaglig område er det individualiserte løsninger med ulike former for tilrettelagte løp.

Det har i perioden pågått et samarbeid med Læringsfabrikken i Raufoss industripark og Energisenteret på Hunderfossen med mål å tilføre en lærlingsituasjon med ny teknologi, nye pedagogiske løsningsformer og deltakelse i innovasjonsmiljøer.

Våren 2021 har bl.a. vært preget av Utdanningsløftet 2020-21 og tilrettelegging av gode opplæringstiltak for en prioritert gruppe, nemlig ledige og permitterte.

2021	Deltagere	Sluttet/strøket	Oppnådd yrkes- /studiekompetanse	Fagbrev på jobb	Praksiskandidater
Februar	432	3	8	31	146
Mai	481	4	35	33	177

Tabell: Rapport pr. 5. mai 2021 – tilskudd til ledige og permitterte

Hadeland	Lillehammer	Sør-Østerdalen	Glåmdalen	Gjøvik	Valdres	Gudbrandsdal	Trysil	Hamar	Tynset
63	135	22	18	102	24	27	17	58	2

Tabell: Antall deltakere i opplæring pr. region

Øke andel elever som fullfører og består videregående opplæring

2021	Deltagere	Sluttet/strøket	Oppnådd yrkes- /studiekompetanse	Fagbrev på jobb	Praksiskandidater
Februar	432	3	8	31	146
Mai	481	4	35	33	177

Tabell: Rapport pr. 5. mai 2021 – tilskudd til ledige og permitterte

Det er ingen avlyste prøver for lærlinger med kontrakt grunnet koronapandemien. Imidlertid har flere prøver blitt utsatt pga. karanteneplikt og smittevern. Fagprøver gjennomføres i samsvar med framdriftsplan.

Pr. 1. tertial 2021 er det totalt 57 hevinger av lærekontrakt. Dette er den laveste målingen av hevinger siden 2015. Tilsvarende hadde fylkeskommunen 142 saker i 2020. Det vil uansett vurderes aktive tiltak for å forebygge hevinger videre, spesielt i sammenheng med koronapandemien og markedssituasjonen.

Når det gjelder andel fullført og bestått for skoleåret 2020/21 rapporteres dette i 2. tertial 2021.

Øke andel elever på Vg2 med direkte overgang til neste trinn i utdanningsløpet

Regionale samfunnskontrakter har som målsetting å øke antall læreplasser, og vil bli videreført i tråd med nasjonale føringer gitt i revidert nasjonalbudsjett. Det planlegges en ny og forlenget avtale om samfunnskontrakten fra høsten 2021. Overgangsutfordringene er prioritert, spesielt å redusere andel elever i påbygg Vg3, omvalg og ikke minst andelen som ikke er i opplæring.

Sentrale tiltak for å øke andel med direkte overgang i Innlandet:

- **Yrkesfagkoordinator** (9 stillingshjemler totalt på skolene)
Resultatforventninger til rollen er bl.a. å styrke formidlingen av søkere fra videregående skole til

læreplass, å koordinere arbeidet med etablering og drift av alternativt Vg3, samt å jobbe mot redusert frafall og økt gjennomføring i yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående skole.

- **Læreplassjeger**
Læreplassjeger arbeider for å øke antall lærebedrifter i Innlandet, slik at alle kvalifiserte søkere får tilbud om læreplass. Stillingen er statlig finansiert og opphører 31.6.2021.
- **Alternativt Vg3 i skole**
Tilbudet gis til elever med ungdomsrett i Innlandet som har søkt og er kvalifisert, men ikke fått tilbud om læreplass etter Vg2. Pr. 1. tertial 2021 har Innlandet fylkeskommune kontrakt med 62 elever i Alternativt Vg3 for skoleåret 2020/2021. Det forventes at antallet vil synke ettersom flere får læreplass.
- **Sikre kompetanse- og samarbeidsarenaer mellom skole og næringsliv**
Lærings- og utviklingsteam og Fagforum har vært en del av arbeidet med dette. Det etableres nå yrkesfagnettverk ved alle skoler på de ulike programområdene på Vg2. Det er tett samarbeid mellom skoler og lærebedrifter innen yrkesfagene, som er en avgjørende faktor når det gjelder å drive opplæring med en ønsket lokal tilpasning, i tråd med læreplanens intensjoner. Spesielt viktig i innføringen av nye læreplaner på Vg2 og Vg3.
- **Stimuleringstilskudd** fra 01.05.2021 (statlig finansiert)
- **Tilskudd for særlig oppfølging av lærlinger og lærekandidater** fra 01.05.2021

Formidlingsprosent

Koronapandemien har påvirket næringslivet i Innlandet. Likevel har lærebedrifter i stor grad bidratt slik at dagens opplæring av lærlinger ikke har blitt påvirket i betydelig grad. Det er i for liten grad gjennomført opplæring og vurdering knyttet til yrkesfaglig fordypning (YFF) og yrkesfaglige programfag første halvår av 2021. Innlandet har i 2021 hatt totalt 14 permitterte lærlinger. Dette er redusert til 10 ved utgangen av april 2021. Per 1. tertial er nærmere 28,4 % av søkerne (1424 elever) til læreplass formidlet.

Søknad om godkjenninger for lærebedrifter/lærefag

Totalt 9 søknader om godkjenning av «nye bedriftskurs» i 2021. Nyrekrutteringen er betydelig lavere i år enn på samme tidspunkt i fjor, men samtidig er det lite som tyder på at Innlandet har fått en «stans» i rekrutteringen av lærebedrifter, medlemsbedrifter og nye lærefag.

Det legges stor vekt på yrkesfagkoordinatorens oppgaver som understøtter hhv. gjennomføringsprosent (sluttet), overgangen Vg2 og lære, læreplassrekruttering og promotering av yrkesfag. Det utarbeides egne rammedokumenter for markeds- og arbeidslivskontakt (promotering av yrkesfag), yrkesfaglig fordypning og Fagbrev som elev, som skal bidra til å forsterke mulighetene for å lykkes med kvalitets- og formidlingsarbeidet. Videre er det utviklet en veileder for lærekandidatordringen.

2.2 Tannhelse

2.2.1 Fremme god tannhelse i befolkningen

God kvalitet i tannhelsetjenesten

Pandemien i 2020 og videre inn i 2021 har gitt noen utfordringer når det gjelder tannhelsetjenestens evne til å innkalle pasienter til rett tid og å klare forventet nivå på inntjening i forhold til budsjett. Etterslepet i forhold til planlagt innkalling var historisk høyt etter total nedstenging våren 2020. Det er jobbet målbevisst ved klinikkene etter gjenåpningen for å få redusert dette. Pr. 1. mai er det totale etterslepet på 11 % (11 891 pasienter). Dette er en halvering av etterslepet og et signal om at klinikkene er i ferd med å hente inn konsekvensene fra 2020.

Pågående pandemi og stadige lokale utbrudd er fortsatt en utfordring, men ambisjonen er å ha en mer normalisert situasjon ved utgangen av 2021. Det oppleves som tannklinikene har god kontroll og sikrer forsvarlige tjenester til pasientene de har ansvar for. Vakanser og sykefravær forstyrrer progresjonen i dette arbeidet noe og kommer i tillegg til de begrensinger pandemien fortsatt setter.

Kjeveortopedi

Situasjonen i forhold til ønsket utvikling når det gjelder å få gjenetablert tilbud om kjeveortopedi i Nord-Østerdal, Gudbrandsdalen og Valdres ser lysere ut enn på lenge. Forskjellige forslag til løsninger på Tynset, Otta og Fagernes er under arbeid.

Fornøyde brukere av tannhelsetjenesten

Tannhelsetjenesten vil gjennomføre brukerundersøkelse høsten 2021 for å måle pasientenes opplevelse av den offentlige tannhelsetjenesten.

2.3 Kultur

2.3.1 Et kulturliv med kunnskap, engasjement og aktivitetsglede

Bibliotek skal være arena for demokrati og dannelse, og leselyst og leseglede i lokalsamfunnet

Den åttende utgaven av litteraturformidlingsturneen «Boklek» for skolestarterne i Innlandet startet 15. mars.

Bokbussen forbereder seg til Litteraturfestivalen, 25. – 30. mai. Skolene har fått oppgaveteksten til den årlige skrivekonkurransen, der tema er erfaringer fra koronaåret som har gått. Frist for innlevering er 14. mai. Det er også blitt produsert digitale bokpresentasjoner for barne- og ungdomstrinnene.

Fra 1. februar ble det inngått ny avtale med NBT AS om transportordning i Innlandet. Den nye kontrakten er en felles avtale for alle campus/høgskolebibliotek ved Høgskolen i Innlandet (HINN), alle skolebibliotek i videregående skoler og alle folkebibliotek i Innlandet.

Fylkesbiblioteket har initiert et nasjonalt samarbeid om fylkenes arbeid med e-medier.

Prosjekter

Innlandet fylkeskommune deltar i det nasjonale prosjektet om formidlingskompetanse for bibliotekansatte. Prosjektet er støttet av Nasjonalbiblioteket med 3 mill. kroner.

Fylkesbiblioteket er tildelt 0,5 mill. kroner i prosjektmidler fra Nasjonalbiblioteket til etablering av samarbeidsprosjektet «Mjøsbybiblioteket».

Fylkesbiblioteket administrerer utstillingen «Den glemsomme elefanten». Utstillingen består av en spesiallaget utstillingskoffert med originalmalerier av Anne Kampmann. Turneen startet i mars og vil bli avsluttet i desember.

Den kulturelle skolesekken i Innlandet skal åpne dører til kunsten og fremtiden for alle elever i fylket

En forutsetning for å nå dette målet, er at planlagte turneer blir realisert. Dessverre har fylkeskommunen siden nyttår kun unntaksvis kunnet gjennomføre planlagte turneer, grunnet koronapandemien.

En attraktiv region å bo og arbeide i for profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere

Utviklingsmidler til profesjonelle kunst- og kulturprosjekt, støtte til kunstnerresidenser og festivaler er

tildelt for 2021. Det er tildelt fire stipender til unge kunstnere og ett stipend for husflid og håndverk for 2020 og fire stipender til etablerte kunstnere for perioden 2021-22.

Gjennomførte aktiviteter:

- Det er igangsatt et utredningsoppdrag for dans i hele Innlandet.
- En digital versjon av «Ung Kultur Møtes» med 250 deltakere er vellykket gjennomført.
- Musikk i Innlandet AS er offisielt etablert med Gjøvik som vertskommune.
- Forprosjekt for å skaffe praksisplasser til kulturstudenter ved HINNs institusjoner pågår.

De siste forberedelsene foran 1000-årsjubileet på Hundorp i juli pågår for fullt. Igangsetting av arbeidet med et fysisk monument som markerer «klubbeslaget» er gjort og forventes være ferdig i 2022.

Godt tilrettelagte arenaer for talentutvikling, aktivitet og verdifulle kulturelle møter

Dagsturhytta

Det er skrevet kontrakt med RAM arkitektur. 43 kommuner har p.t. sagt ja til en dagsturhytte. Det er avholdt webinar for kommuner og frivillige lag/foreninger for å gi kunnskap om prosjektet. Prosess rundt anbudskonkurranse er igangsatt med mål om å offentliggjøre leverandør før. 1. juli 2021.

Padleled Innlandet

Det ble satt av 0,25 mill. kroner i 2020 til prosjektide for padleleden Innlandet. Det er gjennomført møter med padlemiljøer og engasjerte kommuner for å avdekke interesse. Prosjektet er i utarbeidelsesfasen og vil i 2021 arbeide med kartlegging av padleleder.

Plan for friluftslivets ferdssårer

Tre kommuner ferdigstilt med prosjektet i Innlandet. 13 kommuner arbeider med prosjektet med tildeling fra 2019 og 2020. Tilskudd for 2021 er lyst ut.

Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder

23 kommuner har ferdigstilt arbeidet med kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder i prosjektperioden. 8 kommuner har pågående arbeid som skal ferdigstilles innen utgangen av 2021. Prosjektet er formelt avsluttet av Miljødirektoratet, og Innlandet fylkeskommune vil formelt avslutte 31.12.2021.

Tiltak i statlig sikrede friluftsområder

Det er tildelt 0,53 mill. kroner til ett tiltak i statlig sikrede friluftsområder.

Inkluderende og mangfoldig aktivitetstilbud

Det er tildelt 2 mill. kroner til 52 tiltak for friluftslivsaktivitet med bakgrunn i tilskuddsordning fra Miljødirektoratet.

Dataspill

Fylkeskommunen har bidratt med tilskudd til Raufoss E-sport for utvikling av spilltilbud i Gjøvik-regionen og til Lillehammer E-sport i forbindelse med studentmesterskap i 2021. Det er dannet en tverrfaglig gruppe i fylkeskommunen for å arbeide med dataspill og digital kompetanse i et bredt perspektiv. Videre er det sammen med Skåppå arbeidet fram en søknad til forskningsrådet for å styrke barn og unges digitale forståelse.

Nettverkssamarbeid og partnerskap - kompetansearbeid

Innlandet idrettskrets og Olympiatoppen Innlandet har i samarbeid med fylkeskommunen igangsatt et forprosjekt for å utvikle en modell for arrangementsakkvisisjon. Det arbeides for at Innlandet tar en nasjonal posisjon for paraiddrett. Nasjonalt fagseminar er gjennomført, forberedelser til Para VM 2022 er i gang. Videre utvikles den daglige paraiddretten i regionen gjennom økt fokus, kompetanse og bedre tilpassede anleggsfasiliteter.

Fylkeskommunen har deltatt i arbeidet med Internasjonal mål- og handlingsplan 2021 - 2024.

Fylkeskommunen deltar i prosjektet "Idretten i Innlandet – inn i fremtiden", samt i nettverk idrett og nettverk folkehelse gjennom samarbeidet som er etablert knyttet til Senter for praksisrettet idrettsvitenskap, nettverk og nyskaping (SPINN) ved Høgskolen i Innlandet.

Fylkeskommunen gjennomfører faste møter med Forum for natur og friluftsliv (FNF) der koordinering, samarbeid og utvikling av friluftslivet i Innlandet er tema. Etablering av flere friluftsråd i Innlandet er på agendaen.

En innovativ og bærekraftig anleggs- og arrangementsutvikling for økt fysisk aktivitet

Det er tildelt 1,3 mill. kroner til 28 arrangement fra tilskuddsordning til arrangementsutvikling. I tillegg er det bevilget midler til et fond for store arrangement. Det er satt i gang et utredningsarbeid med tanke på fylkeskommunens rolle og virkemidler som bl.a skal resultere i nye retningslinjer for tilskudd til store arrangement.

Anleggsutvikling

Årets første 4 måneder benyttes i hovedsak på å behandle, prioritere og tildele spillemidler til anlegg og områder for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Det er behandlet 435 (390) søknader derav 82,8 % (89,5 %) godkjent. Søknadene har en godkjent søknadssum på 447,26 mill. kroner (453,26 mill. kroner). 2020-tall er i parentes. Forslag til prioritering er utarbeidet.

2.3.2 Ivareta kulturarven for identitet, opplevelser og verdiskaping

God kunnskap om regionens historie og arkiver

Fylkesarkivet har i perioden fulgt opp de lovpålagte oppgavene med bevaring og tilgjengeliggjøring av informasjonen fra fylkeskommunens arkiver. For å kunne ta imot de resterende analoge arkivene fra tidligere Hedmark og Oppland fylkeskommuner, har arbeid med utvidelse av magasiner vært en prioritert oppgave.

Tross pandemien, har etterspørselen etter arkivets tjenester økt og om lag 2050 forespørsler er behandlet. Å betjene forespørsler er tidkrevende.

IKA Opplandene avholdt sitt representantskapsmøte i mars, der ny organisasjonsmodell med ny samarbeidsavtale ble diskutert. Utviklingsarbeidet for bedre håndtering av digitalt skapte arkiver har gått sin gang. Samarbeidet med en studentgruppe ved NTNU Gjøvik, vil bidra til mer effektiv testing av uttrekk.

Kulturarven forvaltes som en ikke-fornybar ressurs for bred verdiskaping og for en bærekraftig samfunnsutvikling i Innlandet

Ny kulturmiljømelding gir føringer, og oppgaveoverføring fra Riksantikvaren har gitt fylkeskommunen utvidet rolle og ansvar. Kulturarvstrategi med handlingsplan er snart klar, og blir et viktig prioriteringsverktøy for fylkeskommunen. Det arbeides med å implementere den vedtatte satsingen på Innlandsmodellen i bygningsvern.

Det er inngått samarbeidsavtale med NTNU, der 14 studenter er i gang med å fullføre det desentraliserte bachelorutdanningsløpet, og det jobbes med å få på plass avtaler med Anno og kommunene om bygningsvernrådgivere, med to piloter fra høsten 2021. Det jobbes godt med veiledning og tilskuddstildeling til eiere av fredede bygg. Fagråd bygningsvern ved Fagskolen i Gjøvik har kommet i gang igjen.

Grøna på Toten, Skolmen bru i Nordre Land og Granum i Søndre land er kulturmiljøer i det pågående verdiskapingsarbeidet, med støtte fra Riksantikvaren. Skolmen bru kom på plass rett før påske, og er et godt eksempel på et kulturarvinitiativ med gode ringvirkninger – både innen håndverk og

lokalsamfunnsutvikling. Formidling, skjøtsel og tilrettelegging av prioriterte kulturminner følges opp gjennom den kommende handlingsplanen for kulturarvstrategien.

Fylkeskommune har fått ansvaret for flere tilskuddsordninger, bla tekniske og industrielle kulturminner og fartøyvern.

Ny stilling for kulturminnerådgiver i Circumferensen (Røros Bergstad) er utlyst, med finansieringsbidrag fra Innlandet fylkeskommune.

Arkeologiarbeidet preges av ferdigstilling av rapporter fra forrige sesong, samt planlegging av årets feltarbeid. E6-utbyggingen er fortsatt hovedprosjekt, med stor innsats og store krav til fleksibilitet. Felt sesongen følges opp med godt smittevern. Bruk av drone og georadar gir viktig kunnskap. Georadarprosjektet knyttet til Hundorp 2021 analyseres for videre formidling og oppfølging.

Ta en sentral rolle i arbeidet med klimautfordringer på det nasjonale og internasjonale natur- og kulturarvsfeltet

I prosjektet «Bevar Bygg – Bevar klima» er rapporten «Klimagassutslipp fra oppgradering av eldre bygg - 24 case-studier fra Innlandet» levert, og det arbeides sammen med Riksantikvaren om nasjonal veiledning.

Bevaring av eksisterende bygninger er også avhengig av god brannsikring. Fylkeskommunen har overtatt ansvaret riksantikvarens tilskuddsordning for feltet, og midler fordelt til viktige trehusmiljø i Lillehammer og Kongsvinger. Arbeidet følges opp gjennom tett samarbeid med brannvesenet.

I brearkeologien arbeides det med formidling og ferdigstilling av rapporter og analyser. Ny 3-årig samarbeidsavtale med Kulturhistorisk museum ligger klar.

Innbyggere og organisasjoner i Innlandet engasjerer seg i mangfoldet av kulturarvsuttrykk

Facebook-siden «Kulturarv i Innlandet» er etablert som formidlings- og dialogkanal til innbyggere. Siden har allerede 4 500 følgere og genererer stor interesse fra presse og publikum.

Fylkeskommunen deltar i arbeidsgruppe sammen med Fortidsminneforeningen og andre aktører på Finnskogen rundt det fredete skogfinske torpet Abborhøgda. Fylkeskommunen er også involvert i FOU-prosjektet RUVIVAL.

Det arbeides med ny samarbeidsavtale med Sametinget. I tillegg til den generelle avtalen mellom fylkeskommunen og Sametinget, vil det bli utarbeidet en egen samarbeidsavtale på kulturarvsfeltet.

Fylkeskommunen samarbeider med Nansen fredssenter, Lillehammer kommune og Lillehammer museum om nedleggelse av snublesteiner for jødiske flyktninger i Lillehammer som ble ofre for Holocaust.

Arbeidet med implementering av Innlandsmodellen i bygningsvern, utredningsarbeidet innen privatarkiv og klimainitiativet ovenfor departementene har stort fokus. Stortingsmelding for museumsfeltet skal presenteres for hovedutvalg for kultur i mai.

2.4 Fylkesveger

2.4.1 God fremkommelighet og høy sikkerhet i trafikken

Redusere forfallet på fylkesvegnettet og gjøre det bedre rustet for klimaendringer

Handlingsprogram 2022-2025

Det er lagt opp til å prioritere ivaretagelse av eksisterende vegnett i valg av profil for handlingsprogrammet 2022-2025. Handlingsprogrammet er sendt på høring med frist 22. mai. Programmet skal etter planen vedtas i fylkestinget oktober 2021. Arbeidet med utbedringsprogrammet er under oppstart og skal etter planen vedtas i fylkestinget i desember.

Vegnettplan

Vegnettplanen for fylkesvegnettet i Innlandet er under rullering. For de viktigste fylkesvegene (funksjonsklasse B) er det etablert omkjøringsruter. Det er videre vurdert at for vegger i funksjonsklasse B settes det krav til gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser (VegROS). Vegnettplanen har i perioden vært på høring hos kommunene, og det legges opp til politisk behandling i fylkestinget juni 2021.

NTP (Nasjonal transportplan)

Utfordringer med forfall på fylkesvegnettet har blitt tatt opp som tema og innarbeidet i Innlandets innspill til NTP-arbeidet. NTP foreslås økt bevilgning til å redusere forfall på fylkesvegnettet.

Utbygging

Det er etablert et team som følger opp eksterne utbyggingsavtaler (arbeid langs, over og under veg) for å ivareta vegnettet. Fylkeskommunens geologer utarbeider også egne naturfareplaner som beskriver kjente skredbaner og beredskapsforhold i driftsområdene.

Drift, trafikk og miljø

Det utarbeides strengere og tydeligere krav til vilkår, dokumentasjon og garantiansvar for gravetillatelser til eksterne byggherrer for å redusere nedbryting av veg. Nye kontraktsformer gir fylkeskommunen bedre styringsmuligheter av entreprenører. Man oppnår bl.a. at akutte utbedringer kan gjøres på en rask og effektiv måte.

Være pådriver for å redusere klimaavtrykket fra samferdselssektoren

Fylkeskommunen setter krav til utstøtning i nye driftskontrakter for å redusere klimagassutslippet. Det jobbes aktivt med å optimalisere brøyteroder m.m. for å redusere antall kjørte km, noe som vil gi størst utslag i reduksjon av utslipp av klimagasser.

Driften av Randsfjordferja har vært innstilt i deler av perioden grunnet bygging av kaianlegg til den nye helelektriske ferga Elrond. Den settes i drift til høsten 2021.

Det er startet et arbeid med å se på hensiktsmessige miljø- og klimakrav som skal inngå i byggekontrakter. En pilot for å få kunnskap om klimavennlige løsninger på investeringstiltak er i gang på fv. 79 - Knut Alvssonsgate i Hamar.

Det arbeides med kontraktsmaler for entrepriser og dialog med bransjen for å kartlegge virkemidler til bruk i de ulike entreprisekontraktene og driftskontrakter for å styre i en klimavennlig retning. Det er tatt initiativ til en fagdag i høst om klimakutt for veieiere med ansvar for vegger med lav standard (Innlandet, Vestfold-Telemark og Trøndelag) i samarbeid med Grønn anleggssektor.

Mobilitetsstrategien for Innlandet 2021 –2030

Høringsforslag til mobilitetsstrategi for Innlandet er klar til politisk behandling. Det er planlagt at strategien kan vedtas av fylkestinget i oktober i år.

Samferdselsutvalget har vedtatt at Innlandet fylkeskommune skal inngå et samarbeid med Oslo Havn AS i gjennomføringen av prosjektet Innlandsterminaler. Innlandsterminaler er et forprosjekt om hvordan nullutslipps transportløsninger (i bil/banekombinasjon) kan redusere avstandsulempe og bidra til lokal og regional konkurransekraft, verdiskaping og næringsutvikling i Innlandet.

Prosjekt "Klimasmart stedsutvikling i hyttekommuner"

Prosjektet skal bidra til at hyttekommuner kan legge bedre til rette for en klimavennlig areal- og transportplanlegging utvikling. Prosjektet er i oppstartsfasen.

Nullutslipps hurtigbåt

Arbeidet med å se på lokale og regionale virkninger av et hurtigbåttilbud er i gang og har frist 1. juni 2021. Innlandet fylkeskommune har inngått samarbeid med Hamar og Gjøvik kommune om finansiering av dette oppdraget.

Konkurransegrunnlaget for å utrede de praktiske og tekniske sidene ved et hurtigbåtsamband er utlyst. Oppdraget varer til 1. desember 2021 og er finansiert gjennom Miljødirektoratets klimasatsmidler.

Være pådriver i trafikksikkerhetsarbeidet

Det er god framdrift i kartleggingen av trafikksituasjonen rundt hver skole med hensyn til gangadkomster, krysningssteder og skolebartransport i buss og foreldrekjøring. Fylkeskommunen deltar på møter, befaringer og øvrig dialog med FAU ved skoler for helhetlig gjennomgang av trafikksikkerhetsutfordringer.

Prosjekt "Hjertesone"

Det har i perioden vært gjennomført et digitalt oppstartsmøte med omkring 100 deltakere fra bl.a. kommuner, barne- og ungdomsskoler, fylkeskommunen, Statens vegvesen og Trygg trafikk. Prosjektet vil bidra med midler for tiltak som sikrer god skoleveg i en definert sone rundt skolene.

Sikre god framkommelighet for alle trafikantgrupper

Reisevaner

Innlandet fylkeskommune har deltatt i et pilotprosjekt i regi av Statens vegvesen for å se om mobildata kan gi nyttig informasjon om reisevaner/trafikk mønster i byer og tettsteder på en mer effektiv måte enn dagens tellinger. Prosjektet ble avsluttet i januar/februar 2021, og avventer nå sluttrapporten fra Statens vegvesen.

Tømmertransport

Fylkestinget har vedtatt at fylkesveger i 11 kommuner skal åpnes opp for å kunne å være med i prøveordningen for 74 tonn tømmertransport. I april ble det gjennomført testkjøring på en kortere strekning på Gravbergsveien i Våler kommune for å sammenligne nedbryting, sporing m.m. for 60 tonns tømmervogntog og 74 tonns vogntog. Foreløpige resultater viser at nedbryting av vegen er adskillig større nå i teleløsningsperioden enn den var på tilsvarende testkjøring høsten 2020.

ATP (Areal og transportplanlegging)

Kommunene som fylkeskommunen har inngått ATP-samarbeid med er invitert til å søke tilskudd til prosjekter i tråd med ATP-strategiene. Det har kommet inn søknader for omkring 38,6 mill. kroner.

Sykkelbyene i Innlandet

Sykkelbyarbeidet er videreført i seks sykkelbyer i Innlandet. Generelt viser reisevaneundersøkelsen og trafikkdata fra utvalgte snitt en viss økt sykkeltrafikk i perioden. Fylkeskommunen bygger ut delstrekninger på sykkelvegnettet i 2021.

Deltagelse i forskningsprosjekt "Walkmore"

Transportøkonomisk institutt (TØI), i samarbeid med Universitetet i Ås (NMBU), gjennomfører et forskningsprosjekt for å finne ut hvordan man kan få flere til å gå mer i små norske byer.

2.5 Kollektivtransport

2.5.1 Moderne, klimavennlig og pålitelig kollektivtilbud

Øke antallet kollektivreisende

Strengt smittevernstiltak er fremdeles gjeldende for at kollektivtilbudet i Innlandet skal være så normalt som mulig for kundene. Likevel har fylkeskommunen i perioden lagt stor vekt på å anbefale alle som har et alternativ til bussen å velge dette. Med stengt framdør på bussene i de fleste regioner har det vært ekstra viktig å markedsføre mobil- og SMS-billett for å sikre inntektene i størst mulig grad.

Vinteren 2021 har blitt utnyttet til å fullføre markedsplanen for Innlandstrafikk. Denne vektlegger særlig at det må jobbes ekstra godt med informasjon og markedsføring for å gjenskape tilliten til kollektivtilbudet etter koronapandemien.

Det jobbes med forberedelser til markedsføring av nytt og forbedret tilbud i Lillehammer-regionen, oppdatert rutetilbud mellom Hamar-Gjøvik om Moelv stasjon og Fjellruter i Gudbrandsdalen og Jotunheimen. Alt med oppstart 21. juni. Fra samme dato starter Sommerbilletten, som er en rimelig periodebillett for faste reisende.

Kampanje for 10-kronersbillett i hele Innlandet planlegges som et positivt tiltak for å få reisende tilbake til bussen etter koronapandemien.

Et godt og tilpasset kollektivtilbud

Med bakgrunn i koronapandemien er det gjort noen tilpasninger i rutetilbudet. Dette gjelder bl.a. redusert rutetilbud på bevegelige helligdager.

I Lillehammer by blir det fra sommeren et bedre tilbud til Høgskolen i Innlandet, Håkons hall/Stampesletta og Strandtorget. Den største nyheten for i år er lanseringen av 14 nye elbusser.

Det jobbes kontinuerlig med å tilpasse kollektivtilbudet slik at det fremstår som godt, trygt og pålitelig. Det har blitt jobbet med optimalisering av rutetilbudet i Hamarregionen hvor fylkeskommunen har sett på endringer på en bybuss linje (B23) samt endringer av linje 100 fra 21. juni. Fylkeskommunen er i gang med den årlige ruteanalysen for å optimalisere ruteproduksjonen fra høsten, og har også startet en konsekvensutredning for å se på hvordan rutetilbudet i hele Innlandet kan tilpasses de nye økonomiske rammene fra 2022.

Gode samhandlingsarenaer for utvikling av mobilitetsløsninger

Både Opplandstrafikk og Hedmark Trafikk har hatt samarbeidsavtaler med Jernbanedirektoratet om billettsamarbeid buss/tog. I mars 2021 ble avtalene slått sammen til en og signert på nytt. I april ble samme arbeid gjort med samarbeidsavtalen med Entur som gjelder reiseplanlegger og billettsalg. Den nye avtalen innebærer at Entur nå også selger periodebilletter for voksen og honnør i tillegg til enkeltbilletter.

Billettsamarbeidet med togoperatører i Innlandet har hatt en noe vanskelig start pga. koronapandemien. Etterspørselen etter periodebilletter i denne perioden har vært lav. I tillegg har det ikke vært mulig å lese av billettene på tvers, og dette har resultert i mangelfull reisestatistikk. En prioritering i perioden har vært arbeidet med å få alle billett-appene til å bli lesbare på tvers, og man håper en løsning vil være på plass senest høsten 2021.

Response

Response-prosjektet på Gjøvik er nå tidfestet med oppstart pilot i august 2021. Prosjektet kjøres i nært samarbeid med Gjøvik kommune, Gjøvik Taxi og Vind Idrettslag.

Stronger Combined

I Stronger Combined er fylkeskommunen i dialog med MB Bitihorn, JVB og Gjendebåten om en felles

løsning for bagasjetransport i Jotunheimen. Dette vil sammen med tilpassede versjoner av bestillingsrutene, som kjørte sommersesongen 2020, utgjøre Stronger Combined i 2021.

Smart transport i distriktene

Møter og workshops gjennomføres i stor grad digitalt, men fremdriften i utviklingsarbeidet er omtrent som planlagt.

2.6 Næringsutvikling og internasjonalt samarbeid

2.6.1 Økt verdiskaping, høy omstillingsevne og flere bærekraftige arbeidsplasser

Vekstkraftige regioner i hele fylket

Bredbåndsutvikling

I 2021 er det bevilget totalt 25 mill. kroner fra fylkeskommunen og ca. 44 mill. kroner i statlige midler til bredbåndsutbygging. I tillegg kom forvaltningen av midler fra Hedmark fylkeskraft. I 1. tertial har fylkeskommunen gjennomført dialog- og utviklingssamtaler med alle kommuner mht. status bredbånd og bredbåndsprosjekter

Reiseliv

Reiselivsbransjen er fortsatt sterkt preget av koronapandemien. De fleste områder har hatt en langt svakere vintersesong enn normalt. Pandemien har vist hvor avhengig deler av næringslivet og sysselsettingen er av reiselivet. Staten har bidratt en del til at virksomhetene har holdt hjulene i gang og reiselivet er en sentral målgruppe for tiltakspakker til kommunene. Andelen fritidsboliger har også bidratt til at en har holdt oppe en viss aktivitet i Innlandet, ikke minst gjennom påsken.

Fylkesutvalget vedtok i mars et styringsdokument som grunnlag for fylkeskommunens prioriteringer på reiselivsområdet for 2021-2022. Styringsdokumentet peker på fire innsatsområder for fylkeskommunen:

- Produktutvikling som gir helårs arbeidsplasser
- Mobilitet. Prosjekter som kan føre til grønnere reiser og mer framtidsrettede transportløsninger
- Digital tjenesteinnovasjon. Nye digitale løsninger
- Kompetanseprosjekter som styrker behovet for manglende arbeidskraft

Snowballkonferansen 2021 gikk digitalt i vår, og omhandlet bærekraftig vekst i reiselivet etter pandemien. Arrangementet, med 315 påmeldte, vurderes å være viktig for Innlandet pga. mobilisering for innovasjon og utvikling, og med profileringsverdi.

Innlandet fylkeskommune har også bidratt med 2 mill. kroner til at hele Innlandet kan få en ny digital kommunikasjonskanal. Målgruppen er hytteeiere/brukere, innbyggere og tilreisende. Appen DITT VERTSKAP blir tilgjengelig i pilotregionene Gudbrandsdalen, Lillehammer, Valdres og Trysil allerede kommende sommer.

Reiselivsmidler

Utlysning av reiselivsmidler i 1. tertial har ført til 28 søknader med en søknadssum på om lag 13 mill. kroner. Mange søknader angår utvikling av sykkeltilbud i Innlandet, og fylkeskommunen vil se på muligheter for tettere samarbeid mellom aktører.

Landbruk

Partnerskapet for landbruk ledes av fylkeskommunen og er viktig i den videre satsingen på landbruk og grønn omstilling. Partene skal prioritere og utvikle nye satsinger og videreutvikle tiltak med

betydning for landbruket i hele fylket. Det har kommet inn 40 søknader på utlyste utviklingsmidler og det blir oppfølgingsmøter med aktørene (uavhengig av avslag eller tilsagn), som en del av utviklingsarbeidet.

Det er igangsatt arbeid med et rekrutteringsprosjekt for naturbruk sammen med naturbruksskolene og faglagene i landbruket. Prosjektet skal starte opp i august 2021. Det er også satt i gang arbeid med tiltaksplan for jordbruket som oppfølging av bioøkonomistrategien.

Arbeidet med prosjektet Lokalmat og reiseliv starter også opp denne våren, og arbeidsplan er utarbeidet og vedtatt.

Grønn framtid

Oxford Research leverte i mars 2021 sin tredje og siste følgeevalueringsrapport om støtteordningen, som skal bidra til grønn omstilling og verdiskaping. Arbeidet ble presentert for fylkesutvalget i april. Ordningen går mot slutten som en egen ordning for kommunene i det tidligere Oppland fylke. Det kom inn 62 søknader ved fristen i februar.

Fylkestinget har satt av 12 mill. kroner til en videre satsing på Grønn Framtid for hele Innlandet, som skal videreføres som en lavterskelordning for å fremme grønn omstilling og verdiskaping.

Omstillingsprosjekter

Innlandet fylkeskommune bevilget totalt 6,25 mill. kroner til tre omstillingsprosjekter i Innlandet i 1. tertial 2021. Dette er til prosjekter i hhv. Nord-Aurdal, Nord-Gudbrandsdal og Kongsvingerregionen.

Satsing på etablerere i Innlandet

Det er satt opp digitale etablererkurs i syv regioner i Innlandet i løpet av 1. tertial 2021. Samtlige regioner har signalisert at de ønsker minst ett etablererkurs i egen region i løpet av året.

Innovative næringsmiljø med tilgang til relevant kompetanse

Innovasjon Norge (IN) og Siva som operatører for fylkeskommunen

Fylkeskommunen har oppdragsgiveransvaret overfor IN Innlandet og Siva basert på øremerkede midler over statsbudsjettet, med en pott på til sammen 94,3 mill. kr for 2021. Midlene fordeles i sin helhet imellom de to aktørene i første tertial, gjennom oppdragsbrev og vedtatte rammer.

I tillegg har Innlandet fylkeskommune bevilget 1,5 mill. kr av egne midler, for å sikre at IN Innlandets ordinære aktivitet kan opprettholdes som i 2020.

Siva sitt oppdrag fra fylkeskommunene knytter seg til næringshageprogrammet og inkubasjonsprogrammet, og midlene fordeles videre til aktørene. Regjeringen har også bevilget ekstra midler til næringshager og inkubatorer på bakgrunn av krisen. Miljøene i Innlandet fikk i denne sammenheng 7,65 mill. kr i 1. tertial.

I 1. tertial har en jobbet fram en strategi for innovasjonsstrukturen, blant annet etter en analyse gjennomført av Sintef Trondheim.

Bioøkonomi/Biovalley

Prosjektet har gjennomført to styringsgruppemøter i første halvår og behandlet saker med betydning for prosjektpartnerne fra næringslivet, Innovasjon Norge, NHO og klyngene NCE Heidner og Norwegian Wood Cluster. BioValley har sammen med de to klyngene etablert et felles prosjekt for å løfte den grønne bioøkonomiens posisjon og profilering i internasjonale markeder.

Ny tiltaksplan for skogbruket i Innlandet er sendt på høring. Gjennom arbeidet har forvaltningen, ved Statsforvalteren i Innlandet og fylkeskommunen, og næringen i felleskap pekt på tiltak som vil kunne løfte grunnlaget for økt verdiskaping på basis av skogbruket.

Innlandet har flere fremragende utviklingsmiljøer som arbeider med å utnytte sidestrømsråstoff og spillressurser i form av energi og varme til ny, industriell produksjon. Det er gledelig å merke seg at bedriftene innenfor bioøkonomien har stort trykk på forskning og utvikling. Innlandets FoU-miljøer var

sterkt representert innenfor utlysningen «Grønn plattform», som er en nasjonal satsing på grønn omstilling lansert av Forskningsrådet, med IN på laget.

CyberLand

Fylkeskommunen eier og driver prosjektet CyberLand, sammen med Gjøvik- og Lillehammerregionen. NTNU, Cyberforsvaret og Statsforvalteren er samarbeidspartnere i prosjektet, som har viktige undersatsinger for næringsutvikling.

Det er ellers jobbet med planlegging og utvikling av Cybersikkerhetskonferansen 2021.

Bedriftsintern opplæring (BIO-midler)

Tilskudd til bedriftsintern opplæring er en ordning for privat næringsliv, og har som formål å styrke bedriftenes omstillings-, konkurranse- og overlevelsessevne gjennom å øke de ansattes kompetanse. I tillegg skal ordningen sikre at flest mulig beholder jobben under omstilling. I 1. tertial har Innlandet fylkeskommune fått på plass godkjenning av et gruppeunntak i statsstøtteregulverket for å kunne støtte denne type opplæring i bedrift. I 1. tertial har Innlandet fylkeskommune mottatt 50 søknader.

Tett samarbeid mellom FoU-miljøer, næringsliv og offentlige aktører

Regionale forskningsfond Innlandet (RFFI)

RFFI har i 1. tertial gjennomført en utlysning av kvalifiseringsstøtte, og en utlysning med søknadsfrist mai 2021 er publisert. Arbeidet med oppfølging av aktive prosjekter, har også vært prioritert. Flere prosjekter er dessverre forsinket pga. pandemien, og disse følges også tett opp.

FORREGION

FORREGION skal stimulere næringslivet til i større grad å ta i bruk forskningsbasert innovasjon i sitt utviklingsarbeid. Kompetansemegling er en av hovedpilarene i prosjektet, og skal være et lavterskeltilbud for mobilisering av FOU i bedrifter. I Innlandet har det i 1. tertial blitt igangsatt 5 prosjekter. I tillegg er et prosjekt inne til godkjenning hos Forskningsrådet. Totalt har det hittil i prosjektperioden blitt iverksatt 64 prosjekter i bedrifter.

Kapasitetsløft, som er en annen pilar, skal styrke samarbeidet mellom forsknings- og utdanningsmiljøene og næringslivet, og gi næringslivet tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region. Kapasitetsløft skal bidra til verdiskaping og omstillingsevne i næringslivet og økt forsknings- og utdanningskapasitet i regionene. I 1. tertial har Innlandet fylkeskommune bidratt i prosessen mht. til å utvikle to søknader til ordningen, som har søknadsfrist 15. september.

2.6.2 Et mer internasjonalt rettet nærings- og samfunnsliv

Økt innovasjonsevne, konkurranse- og bærekraft gjennom internasjonalt samarbeid

Internasjonal mål- og handlingsplan

Mål og handlingsplan for det internasjonale arbeidet for perioden 2021-2024 ble vedtatt i fylkestinget i februar, og oppfølgingsarbeidet er godt i gang.

Interreg Sverige-Norge

Det er arbeidet administrativt og politisk med nytt Interreg Sverige-Norge program. Programområdet vil omfatte åtte regioner med til sammen 2,7 millioner mennesker.

I løpet av 1. tertial 2021 har det blitt gjennomført en høringsrunde hvor 160 relevante aktører fra programgeografien har gitt innspill. Høringsinnspillene er blitt analysert og foreløpig programutkast er sendt til det svenske næringsdepartementet og til KMD i Norge. Det omforente programforslaget innebærer at programmet får fire politisk prioriterte områder. Programmet deles inn i to selvstyrte delområder.

Innlandet fylkeskommune er tildelt rollen som forvalter for hele den norske delen av Interreg Sverige-Norge 2021-2027. Forhandlingene om etablering av et felles sekretariat for de norske partene Viken fylkeskommune, Trøndelag fylkeskommune og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, er innledet

ESPON

Framtiden til distrikter og små steder er høyt på EUs politiske agenda. Innlandet fylkeskommune er som nasjonalt kontaktpunkt for EUs forskningsprogram ESPON, engasjert i en av seks pilotsatsinger som EU har etablert for å følge opp sin *Territorial Agenda 2030 – a future for all places*. Innlandet fylkeskommune arbeider tett med ESPON-sekretariatet, KMD, academia og lokale aktører i SITE-regionen i piloten Small Places Matter, og en artikkel til ESPONs magasin *TerritoriALL er levert*.

Noen sentrale internasjonale prosjekter som gjennomføres i egenregi pr T1-2021:

- **PHUSICOS** - grønne løsninger for forebygging av naturskade. Innlandet fylkeskommune ved leder et utviklingsprosjekt med VR-teknologi sammen med leverandøren Sopra Steria, Norges geotekniske institutt og VEA – Norges grønne fagskole. Målet er å lage en digital læringsplattform for beslutningstakere over hele Europa om naturbaserte løsninger for å forebygge naturskade som flom, ras, forurensning fra landbruk, steinsprang og snøras.
- **CORA** - I dette Interreg Nordsjøen-prosjektet om digitalisering i utkantstrøk er det i samarbeid med bl.a. Grue kommune og Finnskogtoppen, lagt til rette for og delfinansiert digitalt bredbånd gjennom fiberkabel fra Sverige og over grensen til Norge. Värmland og Innlandet er med dette blant de første regionene i Europa som har lagt ned grensekryssende fiberkabel direkte til sluttbruker. Ytterligere tiltak er utsatt pga. koronapandemien.
- **Prosjektet EFFECT4Buildings** - Innlandet fylkeskommune har i prosjektet EFFECT4Buildings bidratt til energieffektivisering av europeiske bygg. Med støtte fra Interreg Østersjøen-programmet har et bredt sammensatt partnerskap siden 2017 gjennomført en rekke tiltak som skal gjøre det lettere for offentlige byggeiere og -forvaltere å gjennomføre investeringer innen energieffektivisering. Fylkeskommunen har hatt et spesielt ansvar for en arbeidspakke som har laget et sett med finansielle verktøy som skal utløse slike investeringer, og på samme tid redusere risikoen ved gjennomføring av tiltak – såkalt energisparekontrakter eller EPC - Energy Performance Contracts. Prosjektet har fått mye positiv oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt. Prosjektet er avsluttet første tertial 2021.

Videreutvikle en bred kontaktflate gjennom deltakelse i internasjonale organisasjoner

Innlandet fylkeskommune er medlem og deltaker i flere internasjonale organisasjoner.

Koronapandemien preger naturlig nok arbeidet, da de kun har kunnet fungere digitalt i perioden. I både AER, Euromontana og AEER har det vært styremøter med deltakelse fra våre representanter.

Osloregionens Europakontor

Osloregionens europakontor (ORE), har gjennomført flere møter 1. tertial og det er koblinger mot flere av EU sine programmer. Innlandet fylkeskommune har vedtatt og levert høringsuttalelse mht. nye vedtekter og ny strategi for ORE.

Region Värmland – samarbeidsavtale

Ny samarbeidsavtale mellom Region Värmland og Innlandet fylkeskommune er vedtatt. Avtalen skal supplere grensekomiteene og EUs Interreg- programmer som samhandlingsflate mellom naboregionene. Blant de prioriterte samarbeidsområdene er bioøkonomi, IKT og sikkerhet, helse og kultur. Det er gjennomført regelmessige administrative møter og det jobbes med å opprette samarbeid mellom helse- og IKT-klyngene.

Nordisk ministerråd – Grensekomiteen Innlandet-Dalarna

Innlandet fylkeskommune er sekretariat for grensekomiteen Innlandet-Dalarna. Komiteen er delfinansiert av Nordisk ministerråd og arbeider for å bidra til de nordiske landenes felles visjon om å bli verdens mest integrerte og bærekraftige region fram mot 2030. Komiteens sekretariat er vesentlig styrket siden nyttår: En samarbeidsavtale mellom Innlandet fylkeskommune og Länsstyrelsen i Dalarna sikrer komiteen 50% kapasitet med rådgiverkompetanse og 10% administrativ ressurs fra Dalarna. I tillegg startet ny sekretariatsleder i Innlandet fylkeskommune i april. Vedkommende har delt

kontor plass Hamar og Trysil. Sekretariatet har allerede fått tilslag på to nye utviklingsprosjekter, begge i samarbeid med AEBR og med mål om å redusere grensebarrierer. Komiteen arbeider også sammen med fylkeskommunen og lokale aktører i SITE-regionen om et pilotprosjekt med førerløs og miljøvennlig mobilitet (autonome kjøretøy).

2.7 Samfunn, plan og miljø

2.7.1 God klimatilpasning og reduserte klimautslipp

Arbeid for at Innlandet blir klimanøytralt innen 2030

Av arbeid som er satt i gang og drives i perioden nevnes bl.a.:

- Innført klimabudsjett for 2021, med tiltak som vurderes og rulleres årlig
- Årlige klimaregnskap for både egen virksomhet og for Innlandssamfunnet
- Medvirkning i kommunale plansaker
- Prosjektoppfølgning i diverse klimarelaterte prosjekter
- *Klimapartnere Innlandet* videreutvikles og styrkes med flere partnere
- Koordinere arbeidet med regional plan for klima, energi og miljø

Fylkeskommunen deltaker i prosjektgrupper og planprosesser med oppfølging av regionale målsettinger om klimagassreduksjon. Eksempler er arbeidet med areal- og transportstrategi for Mjøsbyen og samarbeid gjennom ATP-prosjekter for 6 kommuner. Gjennom dialog og veiledning overfor kommuner i deres planlegging omkring tema som bl.a. samordnet bolig- areal og transportplanlegging, er klimaperspektivet sentralt.

Fylkeskommunens virksomhet skal være fossilfri innen 2025

Prosessen med miljøsertifisering av fylkeskommunen er startet. Tverrfaglig Klimaressursgruppe brukes aktivt i formidling av klimastatus og i arbeidet med klimabudsjett.

2.7.2 God samhandling om samfunnsutviklingen i Innlandet

Sikre samhandling og tverrfaglighet internt i fylkeskommunen og i Innlandet

Arbeidet med å få på plass gode rutiner for behandling av plansaker pågår kontinuerlig. Det er jobbet internt med forbedringer i fylkeskommunens saksbehandlingssystem slik at saksbehandlingen og den interne samordningen skal bli mer effektiv.

Fylkeskommunen har i perioden etablert eksternt nettverk for statistikk og analyse.

Det arbeides med å arrangere en evalueringskonferanse for de deltakende kommunene i ATP-samarbeidet. ATP-arbeidet har et utløp i 2021 og det er viktig å samle kunnskap om dette arbeidet.

Bærekraftig samfunnsutvikling basert på regionale fortrinn

Det brukes mye ressurser på å følge opp partnerskapsavtalene med kommunene gjennom regionrådene hvor fylkeskommunen bidrar med utviklingsmidler. Dette arbeidet videreføres også gjennom arbeid med strategier og planer for regionrådene.

Gjennom dialog med en rekke samarbeidsaktører formidler fylkeskommunen regionens politikktutforming og mål for utviklingen i regionen. Man bestreber seg på å bygge opp god lokal kunnskap som bringes inn i ulike aktiviteter og oppgaver.

Fylkeskommunen skal være en god og nyttig samarbeidsaktør

Fylkeskommunens kontaktpunkter og samarbeid med nasjonale og regionale myndigheter har en stor betydning i behandlingen av plansaker (ca. 800 årlig). Regionalt planforum er en viktig arena og under koronapandemien har det blitt avholdt digitalt planforum via Teams. I 1. kvartal 2021 har det blitt holdt to faste møter pr. måned, og det har blitt fremmet 30 plansaker til drøfting. Det har vært flere store og komplekse saker, som bl.a. etablering av batterifabrikk og større veiprojekter som E6 og E16.

Fylkeskommunen har i økende grad samarbeidet med Statsforvalteren i Innlandet innen vilt- og utmarksforvaltning, og man har i perioden også startet opp med regionsvise dialogmøter med viltforvalterne i kommunene i Innlandet.

På folkehelseområdet arbeides det med prosjektoppfølgning av Folkehelseprogrammet. Det gis støtte til prosjekt *Fiskesprell* for å øke kunnskap om konsum av fisk, og gjennom tilskuddsordningen *Enkelt å velge sunt*.

Fylkeskommunen deltar i arbeidsgrupper på fagområder som areal, transport og klima. Man har også satt i gang et samarbeid med Distriktssenteret i form av en veiledningspilot med fire kommuner (Engerdal, Rendalen, Grue og Sør-Aurdal). Videre har fylkeskommunen et godt samarbeid med ulike aktører på integreringsområdet, og deltar i flerkulturelle fora med bl.a. Sametinget og Likestillingssenteret.

Fylkeskommunen er deltakende på prosjekter omkring «Aldersvennlige boliger og bomiljøer i distriktene» (Engerdal, Våler og Kongsvinger) og samarbeider med KS/SF om den nasjonale satsing «Leve hele livet» satt inn i kommunal plansammenheng. Videre er fylkeskommunen deltakende i regionale prosjekter og har nå ansatt en prosjektleder for samarbeidsprosjektet «*Bolig for velferd*». Det er et samarbeidsprosjekt mellom SF, Husbanken, NAV, Innlandet fylkeskommune og de 17 kommunene som er deltakende i prosjektet. Prosjektet skal gjøre kommunene bedre i stand til å planlegge og legge til rette for et godt boligsosialt tilbud i kommunen.

Utover dette er Innlandet fylkeskommune deltakende i en rekke andre prosjekter, bl.a.:

- Arbeidsgruppe for Maihaugenkonferansen 2021 sammen med Statsforvalteren, NAV og politiet
- *Sunne kommuner og Antidoping Innlandet*
- *Gnist*, innovasjonsprogram for sted- og næringsutvikling i lokalsamfunnet
- *Realistisk planlegging* i samarbeid med HINN
- Leder for *Forum for vilt og Trafikk Innlandet*
- *Grensevilt 2*

Sikre oppfølging av planstrategi og regionale planer med handlingsprogram

Det er utarbeidet planprogram for de tre nye regionale planene, høringsperioden er gjennomført og målet er politisk behandling i fylkesutvalget i juni 2021. Det er gjennomført medvirkningsprosess med involvering internt og eksternt. Planprogrammene er utarbeidet i samarbeid med politikere gjennom politiske styringsgrupper og fremdrift i tråd med fremdriftsplan.

I områder som omfattes av regionale planer for villrein, har fylkeskommunen et særlig ansvar for å sikre villreins leveområder. I disse områdene oppleves et stort press på arealet, særlig tiltak som øker ferdsele i områdene. Det er satt i gang samarbeid med de andre tilhørende fylkeskommunene for Ottadalsplanen. Dette er et arbeid som vil legge grunnlaget for samarbeid på tvers av fylkene for de andre villreinplanene.

Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag er blitt fulgt opp gjennom møter i Lågenrådet og arbeidsgruppa, men noe mindre enn ønsket. Det arbeides videre med planen gjennom PHUSICOS-prosjektet.

Oppfølging av regionale planer for vannforvaltning gjennomføres ved innspill i plansaker som berører vann og er i tilknytning til vann, samt bidrag til revidering av planene. Koordinator i vannområde Glomma/Grensevassdragene har jobbet mot kommuner og andre aktører for gjennomføring av tiltak i henhold til vedtatt tiltaksprogram. Det jobbes med å etablere en modell for å få kommunene til å ta ansvaret for koordineringen av vannområdene slik dette er organisert i resten av vannregionen.

Den regionale planen for attraktive byer og tettsteder er vedtatt opphevet. Inntil det skjer, har fylkeskommunen fortsatt et ansvar for å videreføre de nasjonale og regionale hensyn som planen bygger på. Målet er å få politisk behandling av planen i juni 2021, men det vurderes også mulig utsettelse av politisk behandling til høsten grunnet juridiske problemstillinger knyttet til opphevelsen.

Inkluderende regioner med god livskvalitet

Det arbeides med en ny samarbeidsavtale med Sametinget. Avtalen vil omhandle tema som regional planlegging og arealforvaltning, kunst og kultur, næringsutvikling, språk, folkehelse og livskvalitet, miljø og natur. Samarbeidsavtalens 1. utkast er nå oversendt Sametinget for videre arbeid. Arbeidet tar sikte på en slutføring i desember 2021.

Når det gjelder nye oppgaver på integreringsfeltet vil kontaktnett og arenaer for dialog være viktig for måloppnåelsen. Med ny integreringslov har fylkeskommunen fått et konkret ansvar innen bosetting, karriereveiledning og kvalifisering for bl.a. å møte et arbeidsmarkedsbehov. Det er etablert et godt tverrfaglig samarbeid internt for å løse oppgaven på en hensiktsmessig måte. Det er også etablert et samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet og NAV Innlandet for felles informasjonstiltak ut mot kommunene rundt tolkning og implementering av ny lov.

EU-prosjektet MATILDE

Prosjektet er inne i en fase med utvelgelse av casekommuner. Det har i perioden vært en presentasjon for Internasjonalt råd Tynset og for introveiledere/flyktningkontor i Midt-Gudbrandsdalen og Nord-Østerdalen (sammen med HINN). Videre har man også hatt en nyhetssak på hjemmesiden ang. Postkortkampanje og videre kommet med bidrag til forskningsrapporter.

2.8 Administrasjon og fellestjenester

2.8.1 En effektiv, tillitsskapende og utviklingsorientert organisasjon

God ledelse og aktivt medarbeiderskap

Medarbeiderundersøkelse

Det er gjennomført en medarbeiderundersøkelse med svarprosent på 73 % (3 041 respondenter). Hensikten med medarbeiderundersøkelsen er å avdekke styrker og utviklingsmuligheter. Innlandet fylkeskommune er på flere områder relativt like sammenlignet med fylkeskommuner og kommuner i Norge. Innlandet fylkeskommune skårer høyere enn nasjonalt på prososial motivasjon, mens vi har lavere score på faktorene mestringsklima, mestringsorientert ledelse og relevant kompetanseutvikling.

Sykefravær

Pr. 30. april er det totale sykefraværet for Innlandet fylkeskommune på 5,8 % mot 6 % i 2020. Dette er fordelt på 7,2 % for kvinner og 4,0 % for menn. I 2020 var dette hhv. 7,4 % og 4,0 %.

Kultur for ledelse og medarbeiderskap

Ledergruppeutvikling for organisasjonen er igangsatt i samarbeid med AFF. Fylkeskommunen er også gang med å utvikle medarbeiderskapsprogram for å implementere Kultur for ledelse og medarbeiderskap. Det har vært krevende å komme videre med dette arbeidet under pandemien.

Arbeid hjemmefra

Flere i organisasjonen rapporterer om at utviklingsarbeid og kulturbygging er vanskelig etter lang tid med arbeid hjemmefra. Flere rapporterer også om slitasje blant medarbeidere og stor arbeidsmengde.

Selv om de ansatte i all hovedsak trives i fylkeskommunen rapporteres det likevel om savn av fysiske møtepunkt, naturlige avbrekk fra PC og om en større arbeidsbelastning enn i normalsituasjon. De ansatte føler de har blitt mer inaktive som følge av situasjonen.

Beholde, utvikle og rekruttere riktig kompetanse

Det er pr. 20 april utlyst 172 stillinger i hele organisasjonen. I sum oppleves fylkeskommunen som en attraktiv arbeidsplass, og det blir rekruttert inn medarbeidere med høy kompetanse.

Vedlikehold og heving av medarbeidernes kompetanse har i hovedsak vært begrenset til digitale kurs/webinarer i regi av fylkeskommunen og noen eksterne aktører. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen viser at kompetanseutvikling får lavest score.

God økonomistyring og effektiv ressursbruk

Det er implementert årsbudsjettmodul i Framsikt, som er brukt ved budsjettering for 2021.

Videre er det igangsatt et forarbeid til prosjekt vedrørende nytt virksomhetsstyringsverktøy.

Prosess med ny målstruktur fra 2022 er igangsatt og planen som ble satt i fylkesbudsjettet for 2021-2024 er fulgt.

Høy digital modenhet i organisasjonen

Det arbeides systematisk med å identifisere og redusere risiko, bl.a. gjennom å utvikle rutinebeskrivelser for ulike arbeidsprosesser, optimalisere og ta i bruk digitale løsninger, samt effektivisere arbeidsprosesser.

Synliggjøre fylkeskommunen som regional utviklingsaktør

Det er påbegynt arbeid med en film om Innlandsstrategien – «Fra røttene til eventyrlige muligheter». Det jobbes også med å engasjere ungdom i arbeidet med strategien og det er laget en egen kommunikasjonsplan for planprogrammet.

Det jobbes med å fullføre sentralt prosjekt for omprofilering av bygg og bilpark. Fylkeshusene er tilnærmet fullført, og det meste vil være på plass i løpet av sommeren 2021.

Effektiv dokumenthåndtering og korrekt arkivdata

Organisasjonen opplever fortsatt utfordringer knyttet sak- og arkivsystemet Elements. I april kom det ny versjon av Elements hvor leverandøren har gjennomført ulike forbedringstiltak. Det arbeides løpende med optimalisering av arbeidsflyt og mulighet for integrasjoner mellom fagsystemer og Elements. Det oppleves at brukerhjelpen fungerer godt.

Det er utarbeidet og revidert flere rutinebeskrivelser for dokumentasjonshåndtering. Fagspesifikke rutiner er utviklet i tett samarbeid med fagenheter.

Anskaffelser som bidrar til effektiv drift og god ivaretagelse av samfunnsansvaret

Det har vært en hektisk start på 2021 og hele 62 avtaler hadde oppstart i 1. tertial. Det er 237 (økt fra 2017) aktive rammeavtaler og løpende tjenesteavtaler. I 98 % av inngåtte avtaler er krav til klima- og miljø ivaretatt (i de tilfeller hvor dette er relevant), 64 % av alle løpende avtaler har leverandør med lokal tilstedeværelse i Innlandet.

Fylkeskommunen har signert partnerskapsavtale innen innovative anskaffelser med Leverandørutviklingsprogrammet (LUP).

Brukervennlige, sikre og integrerte IKT løsninger

Det er totalt sett en god driftssituasjon på Innlandsplattformen og det er ikke avdekket kritiske forhold i den daglige driften. Tannhelseklinikker som ikke ble flyttet i 2020 er i løpet av 1. tertial 2021 flyttet over på den nye Innlandsinfrastrukturen.

Overgangen for de videregående skolene til Innlandsplattformen er i henhold til plan.

Fylkeskommunen skal være godt forberedt på å håndtere uønskede hendelser

Erfaringsmessig håndteres koronapandemien godt i Innlandet fylkeskommune. Det er utfordringer både innen kollektivtransporten og på de videregående skolene når tjenestetilbudet skal opprettholdes. Skiftende forutsetninger for driften ift. smittesituasjon gjør dette krevende.

Det arbeides videre med behovsspesifisering og implementering av CIM som verktøy for hendelseshåndtering i Innlandet fylkeskommune.

Overordnet krisehåndteringsplan er revidert. Ytterligere revisjon er forventet når en helhetlig ROS-analyse for Innlandet fylkeskommune skal gjennomføres i andre halvår av 2021.

Fylkeskommunen er involvert i arbeidet med gjennomføringen av Stortingsvalget til høsten, gjennom å utføre ROS-analyse for å sikre en trygg gjennomføring av fylkeskommunes ansvar og oppgaver.

God IKT-sikkerhet og ivaretagelse av personvernet

Det er ikke avdekket avvik relatert til konfidensialitet eller integritet i 1. tertial. Tilgjengelighet til systemene har vært stabile og uten lengre driftsavbrudd.

Arbeidet med system-/tjenesteforvaltning (Governance) er under arbeid.

Effektiv drift, verdibevarende forvaltning og helhetlig utvikling av eiendomsporteføljen

Det er etablert en energilederguppe for å følge opp energiforbruk og finne energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg.

Det er utarbeidet en rapport med oversikt over vektet tilstandsgrader for alle eide bygg, og som er et bidrag til et verdibevarende vedlikehold. Dette arbeidet vil fortsette utover året.

Være en bærekraftig, profesjonell og effektiv byggherre

I 1. tertial 2021 har fokus vært på etableringen av styringsgruppe for de største byggeprosjektene.

Det arbeides med å utarbeide en eiendomsstrategi der premisser for utforming av fylkeskommunens bygg vil inngå. Der skal også krav knyttet til miljø, energiforbruk, klimautslipp mv. inngå.

Prosess ifb. anskaffelse av nytt eiendomsforvaltningssystem og prosjektøkonomisystem pågår.

Det er en varslet økning i priser på byggematerialer (tre og stål) som gir økte kostnader til investeringer for eiendom/utbygging. Se også kap. 3.2.2 og 3.2.3

3. ØKONOMI

3.1 Økonomisk status rammeområder

Tabell: budsjett- og regnskapstall for 1. tertial

Rammeområde (Tall i mill. kroner)*	Inntekter/ utgifter	2020			2021		
		Budsjett	Regnskap 1. tertial	Forbruk i %	Budsjett	Regnskap 1. tertial	Forbruk i %
1 Kompetanse	Sum	2 457,9	806,6	32,8	2 441,3	703,1	28,8
	Inntekter	526,1	96,1	18,3	686,0	209,4	30,5
	Utgifter	2 984,1	902,8	30,3	3 127,3	912,5	29,2
2 Tannhelse	Sum	182,1	64,2	35,3	182,4	65,9	36,1
	Inntekter	84,9	23,8	28,0	88,6	23,9	27,0
	Utgifter	266,9	88,0	33,0	271,0	89,9	33,2
3 Kultur	Sum	199,0	155,7	78,3	206,1	43,5	21,1
	Inntekter	178,7	27,0	15,1	249,8	66,6	26,6
	Utgifter	377,7	182,7	48,4	455,9	110,1	24,2
4 Fylkesveger	Sum	806,9	215,6	26,7	880,4	189,4	21,5
	Inntekter	172,5	47,2	27,3	445,6	44,7	10,0
	Utgifter	979,4	262,8	26,8	1 326,0	234,1	17,7
5 Kollektivtransport	Sum	792,4	256,3	32,3	750,9	279,3	37,2
	Inntekter	385,5	89,5	23,2	322,7	80,1	24,8
	Utgifter	1 177,9	345,8	29,4	1 073,6	359,3	33,5
6 Næringsutvikling og int samarbeid	Sum	131,6	46,1	35,1	111,3	33,0	29,6
	Inntekter	194,0	129,6	66,8	157,4	90,2	57,3
	Utgifter	325,6	83,5	25,6	268,7	123,2	45,8
7 Samfunn, plan og miljø	Sum	72,7	15,0	20,6	65,6	9,2	14,1
	Inntekter	2,9	7,9	276,7	6,7	5,9	88,3
	Utgifter	75,5	22,9	30,3	72,3	15,2	21,0
8 Adm og fellestjenester	Sum	330,5	105,1	31,8	336,7	120,0	35,7
	Inntekter	79,4	53,5	67,4	46,9	26,7	56,8
	Utgifter	409,9	158,6	38,7	383,6	146,7	38,2
Totalt	Sum	4 973,1	1 572,5	31,6	4 974,7	1 443,5	29,0
	Inntekter	1 624,0	474,6	29,2	2 003,7	547,4	27,3
	Utgifter	6 597,1	2 047,1	31,0	6 978,4	1 990,9	28,5

* Rammeområde 90 Frie inntekter/finanstjenester vises ikke i denne oversikten

Forbruksprosenten pr. april viser isolert sett mindreforbruk for de fleste områdene. Samlet vurderes det at fylkeskommunen totalt sett vil holde seg innenfor vedtatt ramme ved årets slutt. Det er stor usikkerhet knyttet til årsprognosen. Usikkerhetsfaktorer er knyttet til både kompensasjoner fra staten ifb. pandemien, men også om hvordan en større åpning av samfunnet kan påvirke aktiviteten.

Det er også fortsatt et svært lavt rentenivå, som fører med seg lavere renteutgifter enn budsjettert. Det er usikkert hvor stort dette vil beløpe seg til.

I tillegg anslås det i revidert nasjonalbudsjett (RNB) om merinntekter knyttet til skatt for kommunesektoren samlet pga. høyere sysselsetting og lønnsvekst. Status for Innlandet fylkeskommune pr april er i midlertidig en skattesvikt på mellom 15 – 20 mill. kroner, men dette kan utjevne seg frem til årets slutt.

Høyere lønnsvekst og ny offentlig tjenstepensjon medfører også høyere pensjonsutgifter med et anslag på 20 - 30 mill. kroner.

Tabell: Prognose oversikt

Rammeområde (Tall i mill. kroner)	Ordinær drift	Forklaring	Prognose
1 Kompetanse	Balanse	Enkelte skoler rapporterer om at det kan bli utfordringer tilknyttet tildelt ramme.	0
2 Tannhelse	Balanse	Lavere pasientinntekter (5 mill. kroner) dekkes opp av sparte lønnsmidler, sparte kursutgifter, refusjoner sykepenger og mulig innsparing investeringsplan.	0
3 Kultur	Balanse		0
4 Fylkesveger	Balanse	Forbruk og tilpassede tiltak i tråd med disponible rammer for året.	0
5 Kollektivtransport	Balanse	Tapte billettinntekter og merkostnader knyttet til drosje/buss alternativ til skoleskyss - usikkert om dette kompenseres i sin helhet.	0
6 Næringsutvikling og int samarbeid	Balanse		0
7 Samfunn, plan og miljø	Balanse		0
8 Administrasjon og fellestjenester	Balanse		0
9 Frie inntekter og finanstjenester	Merutgifter	Pensjon - Stor usikkerhet (20-30 mill. kroner)	(- 20-30)
	Mindreutgifter	Renter - svært lavt rentenivå	
	Mindreinntekt	Skatt - mindreinntekter skatt på 15-20 mill. kroner per april. RNB varsler økt skatteinngang ut året.	(-15-20)
Totalt	Balanse	Usikkerhet knyttet til skatt, pensjon og aktivitetsnivå	0

Rammeområde 1 Kompetanse

Samlet sett forventes det balanse for rammeområdet ved årets slutt.

Sentrale budsjettmidler

Hensyntatt nedtrekket for bemanningsreduksjon i sentraladministrasjonen forventes det balanse. Det er imidlertid flere usikkerhetsmomenter, både knyttet til koronapandemien og andre forhold.

Videregående skoler

Enkelte skoler opplever utfordringer med å holde seg innenfor budsjettammen. Dette skyldes både tilpasninger til lavere elevtall og pandemien.

Skolene rapporterer om ekstra kostnader knyttet til renhold og kjøp av smittevernsutstyr, samt økte lønnskostnader knyttet til koronapandemien. Videre rapporteres det om noe inntektstap i perioden knyttet til kantinedrift, og tapte utleieinntektene for haller og skolebygg.

Rammeområde 2 Tannhelse

Tannhelsetjenesten forventer å gå i balanse for 2021. Det er imidlertid vanskelig å antyde endelig resultat pga. pandemien. Ordninger med forskjøvet arbeidstid og utvidet klinisk tjeneste for å innhente akkumulert etterslep vil også påvirke sluttresultatet.

Inntektstap tilknyttet lavere pasientinntekter (ca. 5 mill. kroner) oppveies ved sparte lønnsmidler, sparte kursutgifter, mer refusjoner sykepenger og mulig innsparing ift. investeringsplan.

Rammeområde 3 Kultur

Det forventes balanse for rammeområdet ved årets slutt.

Rammeområde 4 Fylkesveger

Det er usikkerheter knyttet til avhending av gammel Randsfjordferje og sluttoppgjør i avslutningen av flere driftskontrakter. Med mindre det blir krav som er vesentlig større enn forventet, så er utgangspunktet å håndtere kravene innenfor eksisterende ramme. Samlet sett rapporteres det om forbruk og tilpassede tiltak i tråd med disponible rammer for året og man forventer dermed en prognose i balanse.

Rammeområde 5 Kollektivtransport

Pr. 1. tertial tilsier prognosen et netto merforbruk på 7,9 mill. kroner, som forutsettes at dekkes. Forventet avvik knytter seg stort sett til tapte billettinntekter på inntektssiden, og merkostnader knyttet til drosje og buss til skoleskyss og rutedrift på utgiftssiden.

Rammeområde 6 Næringsutvikling og internasjonalt samarbeid

Rammeområdet forventer å holde seg innenfor budsjett 2021.

Tildeling og utbetaling av tilskudd skjer ujevnt gjennom året, noe som påvirker bildet av virkelige tall målt mot budsjett.

Rammeområde 7 Samfunn, plan og miljø

Det forventes balanse ved årets slutt.

Rammeområde 8 Administrasjon og fellesutgifter

Rammeområdet forventes å holde seg innenfor rammen hensyntatt planlagt bruk av disposisjonsfond knyttet til gjennomføring av IKT-prosjekter.

Rammeområde 9 Frie inntekter/finanstjenester

Omtales også i kap. 3.3

Lønns- og prisvekst

I revidert nasjonalbudsjett anslås en økning av lønnsvekstanslaget for 2021 fra 2,2 % til 2,7 %. Prisveksten er nedjustert fra 3,5 % til 2,8 %. Anslaget på deflatoren er opprettholdt på 2,7 %.

Økte utgifter som følge av dette må enheter i fylkeskommunen få dekket – herunder inndragning av midler knyttet til redusert prisvekst, men evt. også av andre midler. Dette vil man komme tilbake til i forbindelse med neste budsjettjusterings sak.

Pensjon

Fylkeskommunens utgifter til pensjon består av flere elementer. Noen av disse budsjetteres direkte på enheter og virksomheter (herunder de ordinære pensjonspremiene til SPK og KLP), mens andre budsjetteres sentralt i fylkeskommunen.

Pensjonsutgifter som håndteres sentralt i budsjettet er blant annet knyttet til reguleringspremie/KLP, premieavvik (KLP og SPK), tilbakeføring av overskudd (KLP), egenkapitaltilskudd (KLP) og diverse andre utgifter (rentegarantipremie mm).

Med bakgrunn i oppdaterte anslag fra KLP (pr. april 2021) forventes det en betydelig høyere reguleringspremie for 2021 enn budsjettet. Dette skyldes i hovedsak to ting:

- Høyere lønnsvekst i 2021 enn lagt til grunn i fjor høst gir økt reguleringspremie
- Stortinget har vedtatt en endret reguleringsmetode for løpende pensjoner. Tidligere ble pensjoner regulert med 'G-0,75%'. Nå skal de øke med snittet av lønnsvekst og prisstigning. Det gir ca. 0,6 prosentpoeng høyere regulering av alderspensjonen i 2021. Dette øker årets reguleringspremie med ca. 0,3 prosentpoeng.

Det anslås ut fra dette et merforbruk på sentrale pensjonsutgifter på 30-40 mill. kroner.

Men i tillegg har det vært endringer i offentlig tjenstepensjon som har redusert behovet for avsetninger til fremtidige pensjonsforpliktelser. Dette innebærer totalt sett store frigjøringer av premiereserver (reduisert avsetningskrav til fremtidige alderspensjoner). Den ekstraordinære tilbakeføringen tilføres de ulike kommuner og fylkeskommuner sine premiefond i KLP. Midlene kan benyttes til delbetaling av de årlige pensjonspremiene. Det er anslått at Innlandet fylkeskommune får tilført ca. 79 mill. kroner til sitt premiefond i KLP. Kommunal- og moderniseringsdepartementet anbefaler i Kommuneproposisjonen 2022 at disse midlene benyttes over 7 år, jf. ansvarlig økonomiforvaltning og en jevn utvikling i pensjonskostnadene. Dersom Innlandet fylkeskommune

benytter 1/7 av de frigjorte midlene til å dekke den økte reguleringspremien i 2021, anslås et samlet merforbruk på sentrale pensjonsutgifter til 20-30 mill. kroner.

3.2. Status investeringsprosjekter

3.2.1 Samferdsel – investeringsprogrammet

Investeringsbudsjettet er pr. 1. tertial 825,8 mill. kroner og samlet årsprognose for 2021 er 690 mill. kroner, som gir et totalt mindreforbruk på 136,3 mill. kroner.

Fylkesrådmannen presiserer at det er usikkerhet knyttet til prognosen. Dette refererer seg både til fremdrift og til sluttoppgjør, spesielt knyttet til prosjektene for fv 33 (Tonsåsen) og fv 251 (Hellefossen bru).

Manglende planreserve som gjør at det er liten fleksibilitet i gjennomføringen av handlingsprogrammet.

Det er iverksatt flere tiltak for å øke produksjon og gjennomføringsevne, bla digitalisering av vegprosjekter fra planlegging til bygging.

Investeringer (Tall i 1000 kroner)	Regnskap 1. tertia 2021	Rev budsjett 2021	Forbruk i % 2021	Prognose ved årets slutt
Adm. Fylkesveger	2 000			-
Store prosjekter	6 000			-19 200
Utbedringer	43 500	349 600	13,6	64 000
Tiltak for gående og syklende	12 000	173 800	6,9	74 000
Trafikksikkerhetstiltak	12 400	60 500	20,5	8 200
Miljø- og servicetiltak	500	24 300	2,0	4 400
Kollektivtiltak	12 300	60 300	20,3	-1 000
Planlegging	6 300	36 800	12,1	800
Til disposisjon	2 300	2 400	13,3	100
Bompenger				0
ATP Oppland		7 500		7 500
Skredsikring	500	500	92,5	-2 500
Ferjetransport	30 200	110 100	27,5	0
Sum investeringer	128 000	825 800	15,5	136 300

Tabellen over viser prognose knyttet til forsinkelser per programområde. Mindreforbruket innenfor årets budsjett vil innarbeides senere i år.

Store prosjekter

Overforbruket skyldes hovedsakelig ferdigstillelsen av fv. 33 Skardtjednet – Tonsvatnet, samt advokatkostnader på fv. 34 Grime - Vesleelva og fv. 251 Hellefossen bru.

Prosjekt fv. 33 Skardtjednet – Tonsvatnet inkl. Bjørge er fortsatt uavklart. Totalprognosen på 330 mill. kroner er uendret. Det er engasjert entreprenører fra andre kontrakter til å slutføre arbeidene.

Ifb. Hellefossen bru er det berammet hovedforhandling i Gjøvik tingrett 4-15. oktober 2021.

Fv. 34 Grime - Vesleelva: fylkeskommunen ble i 2020 frifunnet i lagmannsretten for entreprenørens krav om tilleggsvederlag for plunder og heft og krav om vederlag for forsering ifb. fv. 34 Grime -

Vesleelva. Entreprenør anket denne avgjørelsen til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg avslo 29. april 2021 enstemmig denne anken og rettstvisten er avsluttet.

Utbedringer

Det er tildelt 30 mill. kroner i strakstiltak på fv. 30 (FU-sak 62/21). Midler er omdisponert fra postene «Planlegging» og «Til disposisjon».

Det er gitt en ekstra bevilgning til bru på 100 mill. kroner. Årets mindreforbruk skyldes at flere av bruene må prosjekteres i 2021 og bygges i 2022. I noen tilfeller er det også behov for ny reguleringsplan for å få gjennomført tiltaket.

Tiltak for gående og syklende

Tiltak på gang- og sykkelveier involverer ofte mange parter, som gjør planprosess krevende. Dette fører også ofte til forsinkelser. De største avvikene gjelder:

- Fv. 92 Byflatevegen (19 mill. kroner): Prosjektet er forsinket grunnet forsinket reguleringsplan.
- Fv. 222 Tangenvegen (10 mill. kroner): Forsinket planprosess mot Stange kommune har ført til omregulering og påfølgende forsinkelser på grunnerverv.
- Fv. 79 Knut Alvsonsgate (12 mill. kroner): forsinket reguleringsplan.
- Fv. 213 Åretta - Storgata (8 mill. kroner): Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Lillehammer kommune. Prosjektet ferdigstilles først i 2022.

Trafikksikkerhetstiltak

Det største avviket gjelder fv. 21 Skotterud - Akershus og skyldes forsinket reguleringsplan og grunnerverv samt omlegging av en fiberkabel som utføres av andre.

Miljø- og servicetiltak

Det største avviket gjelder Stedsutvikling tilskudd.

Planlegging

15 mill. kroner er omdisponert til «Utbedringer» til å finansiere strakstiltak på fv. 30.

Til disposisjon

15 mill. kroner er omdisponert til «Utbedringer» til å finansiere strakstiltak på fv. 30.

ATP Oppland

Det er gitt tilsagn om 7,5 mill. kroner til ATP-tiltak over investeringsbudsjettet. Utbetaling av ATP midler skjer etter anmodning fra kommunene. Det forventes at utbetalingen skjer først i 2022.

Skredsikring

Avviket skyldes ingen tildelte midler for å drive skredsikringsarbeid i 2021.

3.2.2 Eiendom – Investeringsprogrammet

Eiendom er byggherre for mange vedlikeholds- og investeringsprosjekter. Investeringsramme i henhold til budsjettjustering i FT-sak 15/2021, vedtatt i apriltinget, er 262 mill. kroner.

Det har kommet varsel om 20 – 30 % prisøkning i bransjen tre og stål, som kan gi utfordringer for gjeldende rammer.

Fylkeskommunen har foretatt en prioritering av prosjektene tilpasset brukers behov og tilgjengelig personell. Utbetalingstakten er vurdert på nytt og noen endringer ble meldt inn og vedtatt i apriltinget.

3.2.3 Eiendom – Utdrag investeringsprosjekter

Universell utforming/tiltak bygningsmassen

I tidligere Oppland og Hedmark fylker var det tidligere gjennomført tiltak for å sikre og forbedre forhold knyttet til universell utforming. Prosjektet ble ikke fullført i sin helhet for alle bygg og prosjektet omfatter gjennomføring av påviste behov, kartlegging og gjennomføring av resterende

tiltak. I første tertial har det være jobbet med prosjekter ved blant annet: Nord-Gudbrandsdal vgs. avd. Lom, Storsteigen vgs. (heis), Jønsberg vgs. (heis).

Uforutsette spesialtilpasninger av bygningsmassen

Gjennom året framkommer behov for å gjennomføre tiltak knyttet til universell utforming eller andre spesialtilpasninger for elever på kort varsel. Midlene benyttes for å gjennomføre nødvendige tiltak på en effektiv måte.

Fellesprosjektet oppgradering etter vedtatt skolestruktur

Alle prosjektene er ferdigstilt.

Utredningsarbeid, fysisk sikring av skoler

Det skal settes i gang et utredningsarbeid ifb. fysisk sikring byggene til Innlandet fylkeskommune. Utredning vil starte i 2021.

Ladestasjoner

For Oppland fylkeskommune er det installert ladestasjoner for ladbare motorvogner ved alle videregående skoler og tannklinikker. Tilsvarende gjennomføres for flere av de videregående skoler og tannklinikker i tidligere Hedmark. Planlegging pågår.

3.3 Skatteinngang og inntektsutjevning

Fylkestinget vedtok å oppjustere anslaget for frie inntekter med 10,0 mill. kroner for 2021 i forhold til administrasjonens forslag i forbindelse med behandlingen av fylkesbudsjettet for 2021-2024. Denne økningen på 10,0 mill. kroner ble lagt på skatt. Etter dette er det for 2021 budsjettet med 2 162,9 mill. kroner i anslåtte skatteinntekter og 378,1 mill. kroner i inntektsutjevning.

Inntektsutjevningen er selvfinansierende, slik at fylkeskommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får utbetalt inntektsutjevningstilskudd i tillegg til rammetilskuddet, mens fylkeskommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet får et trekk i utbetalingen av rammetilskuddet. Innlandet fylkeskommunen har skatteinntekter under landsgjennomsnittet og får derfor et inntektsutjevningstilskudd.

Sum skatteinntekter for Innlandet fylkeskommune er så langt i år (pr. april) på 652,8 mill. kroner. Dette er 7,5 mill. kroner lavere enn periodens anslag/budsjett. Inntektsutjevningen er så langt i år (pr. mars) på 104,2 mill. kroner, noe som er 10,1 mill. kroner lavere enn periodens anslag/budsjett. Status skatt og inntektsutjevning pr. 1. tertial gir med dette en mindreinntekt på 17,6 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett.

Regjeringen har i revidert nasjonalbudsjett oppjustert anslaget for samlede skatteinntekter for 2021 med 3,2 mrd. kroner, i hovedsak som følge av oppjusterte anslag for lønnsvekst og sysselsettingsvekst. Økningen i skatteanslaget for 2021 fordeler seg med 2,7 mrd. kroner for kommunene og 0,5 mrd. kroner for fylkeskommunene. Økt anslag for lønnsvekst og sysselsettingsvekst kan bidra til å redusere/utjevne mindreinntektene på sum skatt og inntektsutjevning resten av året.

3.4 Finans- og gjeldsforvaltning

Innlandet fylkeskommune sin finans- og gjeldsforvaltning er gjennomført innenfor rammene gitt i økonomi- og finansreglement kapittel 9.

Nåværende finans- og gjeldsforvaltning vurderes å ha en lav risikoprofil og god risikospredning. Refinansieringsrisikoen knyttet til Innlandet fylkeskommune sine sertifikatlån, med forfall i 2021, vurderes som moderat ut fra dagens pengemarked.

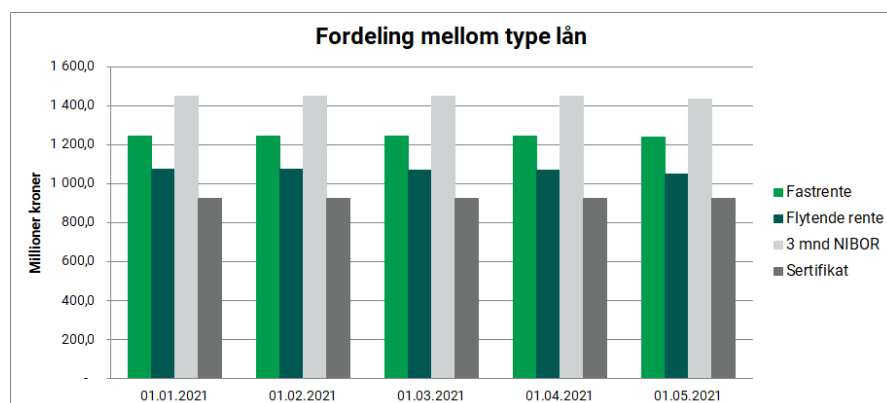
Reduksjonen i nivået på innskuddsrenter har blitt kompensert med reduserte renter på innlån.

3.4.1 Gjeldsporteføljen

Fylkeskommunens langsiktige gjeld pr. 30. april 2021 utgjør 4,64 mrd. kroner og fordeler seg som angitt i tabellen nedenfor.

Lån	Låneinstitusjon	Opprinnelig lånebeløp	Restgjeld per 30.04.21	Rentesats	Rentebindingstid
KBN-20050687	KommunalBanken	85 500 000	287 584 680	1,05 %	
KBN-20060479	KommunalBanken	267 600 000	138 260 000	0,90 %	
KBN-20080465	KommunalBanken	400 000 000	150 000 000	0,91 %	
KBN-20120520	KommunalBanken	300 500 000	220 366 720	1,05 %	
KBN-20150355	KommunalBanken	333 000 000	241 425 000	1,05 %	
KBN-20150568	KommunalBanken	188 150 000	156 791 700	1,07 %	
KBN-20150570 (Hedmark trafikk)	KommunalBanken	28 215 000	23 512 500	1,06 %	
KBN-20170628	KommunalBanken	241 513 000	217 361 680	1,07 %	
3 mnd Nibor		1 844 478 000	1 435 302 280	1,02 %	
9102	KLP	272 600 000	204 450 000	2,28 %	
KBN-20060598	KommunalBanken	350 000 000	105 000 000	4,05 %	
KBN-20160710	KommunalBanken	48 061 700	41 653 460	0,88 %	
KLP 9104	KLP	385 196 200	372 356 327	2,36 %	
KBN-20200489	KommunalBanken	109 263 800	109 263 800	0,84 %	
OBLI_DNB	Market	408 844 800	408 844 800	2,00 %	15.02.2025
Fastrente		1 573 966 500	1 241 568 387	2,07 %	
KBN-20090737	KommunalBanken	112 700 000	121 093 630	1,00 %	
KBN-20090739	KommunalBanken	200 000 000	90 000 000	1,00 %	
KBN-20100750	KommunalBanken	319 000 000	151 525 000	1,05 %	
KBN-20110534	KommunalBanken	315 000 000	165 375 000	1,05 %	
KBN-20110765	KommunalBanken	109 300 000	76 509 940	1,00 %	
KBN-20120310	KommunalBanken	200 000 000	117 791 570	1,01 %	
KBN-20130184	KommunalBanken	212 000 000	127 200 000	1,05 %	
KBN-20130715	KommunalBanken	32 000 000	20 800 000	1,00 %	
KBN-20140468	KommunalBanken	264 000 000	178 200 000	1,04 %	
P. t. rente		1 764 000 000	1 048 495 140	1,03 %	
KBN-20200410	KommunalBanken	289 520 000	289 520 000	0,48 %	07.10.2021
Sertifikatlån_DNB	DnB	389 670 000	389 670 000	0,51 %	22.10.2021
Sertifikatlån_DNB	DnB	242 820 000	242 820 000	0,48 %	30.08.2021
Sertifikat		922 010 000	922 010 000	0,49 %	
Sum		6 104 454 500	4 647 375 807	1,23 %	

Pr. 30. april 2021 har fylkeskommunen avtaler om fastrente for 26,7 % av den langsiktige lånegjelden, resterende har vilkår basert på korte markedsrenter. Sertifikater utgjør 19,8 % av lånegjelden og er med det innenfor grensen på 25 %. Denne delen av låneporteføljen skal refinansieres i løpet av tredje og fjerde kvartal 2021.

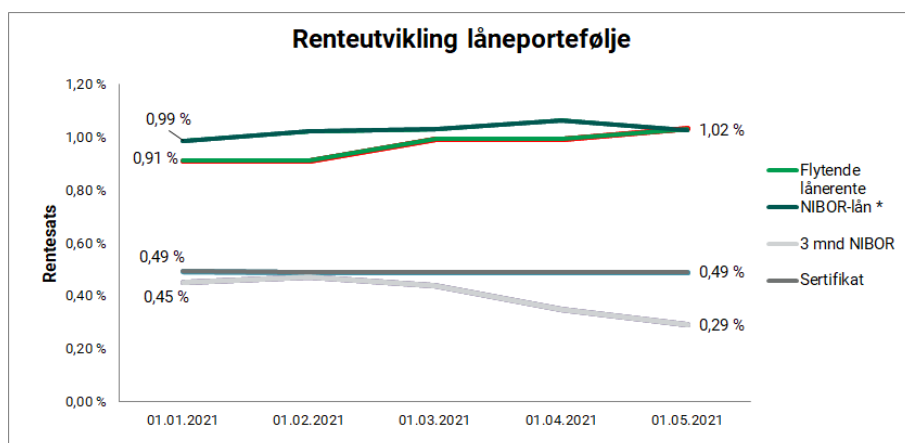

Pengemarkedsrenten NIBOR (3 mnd.) har gjennom 2020 blitt redusert vesentlig, fra 1,85 % til 0,49 % ved utgangen av året og er pr. utgangen av april nede i 0,29 %. Grunnen til det lave rentenivået er i all hovedsak knyttet til verdenssituasjonen i dag og vurderes ikke til å vedvare over tid.

Norges Bank sin styringsrente var ved inngangen til 2020 på 1,5 % og er ved utgangen av april 2021 satt til 0 %.

Samlet låneportefølje forrentes med 1,23 % ved utgangen av året, en marginal oppgang fra 1,19 % ved årsskiftet. Fylkeskommunens målsetting er satt til 3 mnd. NIBOR + 1 %, noe som tilsvarer 1,29 % pr. 30. april 2021. Målsettingen er med det nådd.

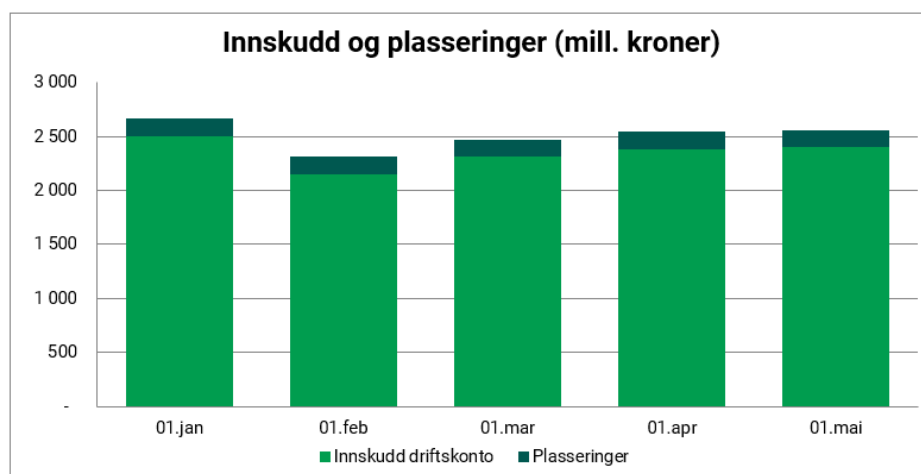
Fylkeskommunens låneportefølje er i all hovedsak linket til rentenivået på NIBOR og lånerenter vil følge NIBOR sin utvikling over tid. Prognoser fra kommunalbanken gir oss indikasjon på at lånerenten vil ha en stigende kurve fremover i tid, noe som vil sette press på renteutgiftene de neste årene.

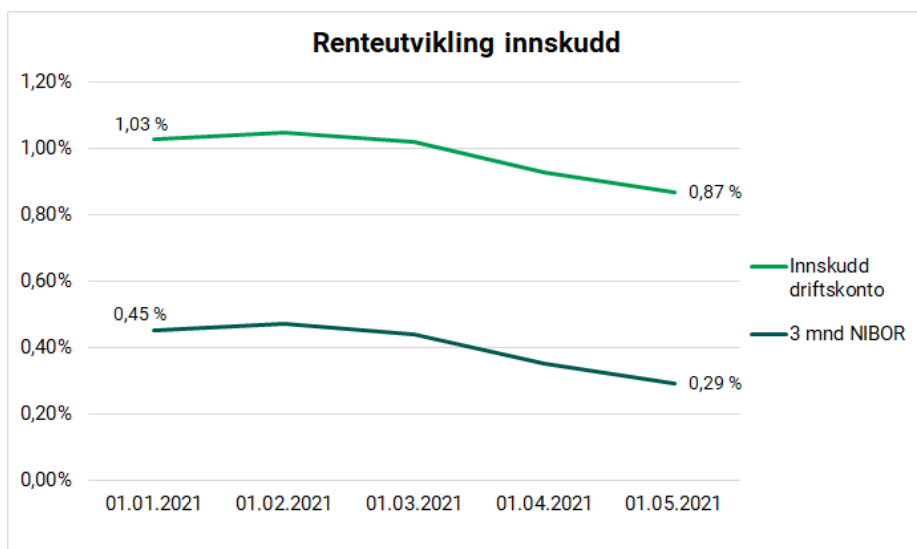
3.4.2 Likviditet og renteinntekter

Gjennom Innlandet fylkeskommunen sin bankavtale med DNB er det fremforhandlet gode rentebetingelser, sett ut fra markedet. Dette ivaretar kravet til avkastning og aktiv plassering av ledig likviditet vil av den grunn ikke være nødvendig. Det er ved utgangen første tertial 2021 plassert 150 mill. kroner i fond. For å spre risikoen og kunne foreta sammenligninger når det gjelder avkastning, er plasseringene i verdipapirfond fordelt på to fondsforvaltere og tre forskjellige fond. Alle plasseringer er gjort i norske kroner og i finansinstitusjoner/ forvaltere som er etablerte i Norge. Fylkeskommunens målsetting på avkastning er satt til NIBOR + 0,5 %. Gjeldende bankavtale gir en høyere avkastning og målsettingen er nådd.

Figuren nedenfor viser likviditetsbeholdningen første tertial 2021.

Renteutviklingen på våre innskudd, sammenlignet med NIBOR følger i grafen nedenfor.

Likviditeten hittil i 2021 har vært god og sikrer at fylkeskommunen er i stand til å dekke behov for likviditet på kort og lengre sikt. Bruk av fondsmidler og gjenværende midler fra investering (tidligere år) vil redusere likviditeten etter hvert som disse midlene disponeres.

3.4.3 Stresstest

Fylkeskommunens gjeld og innskudd er i all hovedsak linket til utviklingen av 3 mnd. NIBOR pluss avtalte marginer. I praksis betyr det at vår risiko er knyttet til forskjellen mellom innlån og innskudd, justert for innlån med rentekompensasjon og fastrente. I og med at porteføljen av gjeld og plasseringer anses som sikre, gjennomføres stresstesten bare i forhold til en mulig endring i rentenivå.

	Mill. kroner
Total lånegjeld	4 647
- Fastrentelån	-1 242
= Lån med flytende rente	3 406
- Lån til veg og skolebygg med rentekompensasjon	-2 115
= Lån med renterisiko	1 291
- Innskudd med flytende rente	2 404
= Lån utsatt for rentesvingninger	-1113

Rente brukt ved rentekompensasjonsordningen følger i all hovedsak gjennomsnittlig løpende rentenivå for disse lånene. Dette reduserer risiko knyttet til rentekostnadene til tilnærmet null og derfor er denne delen av låneporteføljen trukket fra i beregningen over. Fastrentelån har forutsigbart rentenivå i avtaleperioden og vil ikke påvirkes av endret rentenivå, derfor tas denne porteføljen ut av beregningen. Videre trekkes driftslikviditeten (innskudd) fra for beregning av netto lån som er utsatt for rentesvingninger.

Oversikten over lån og innskudd viser pr. 30. april 2021 at innskudd er 1,113 mrd. kroner høyere enn samlet lån utsatt for rentesvingninger.

Innlandet
fylkeskommune